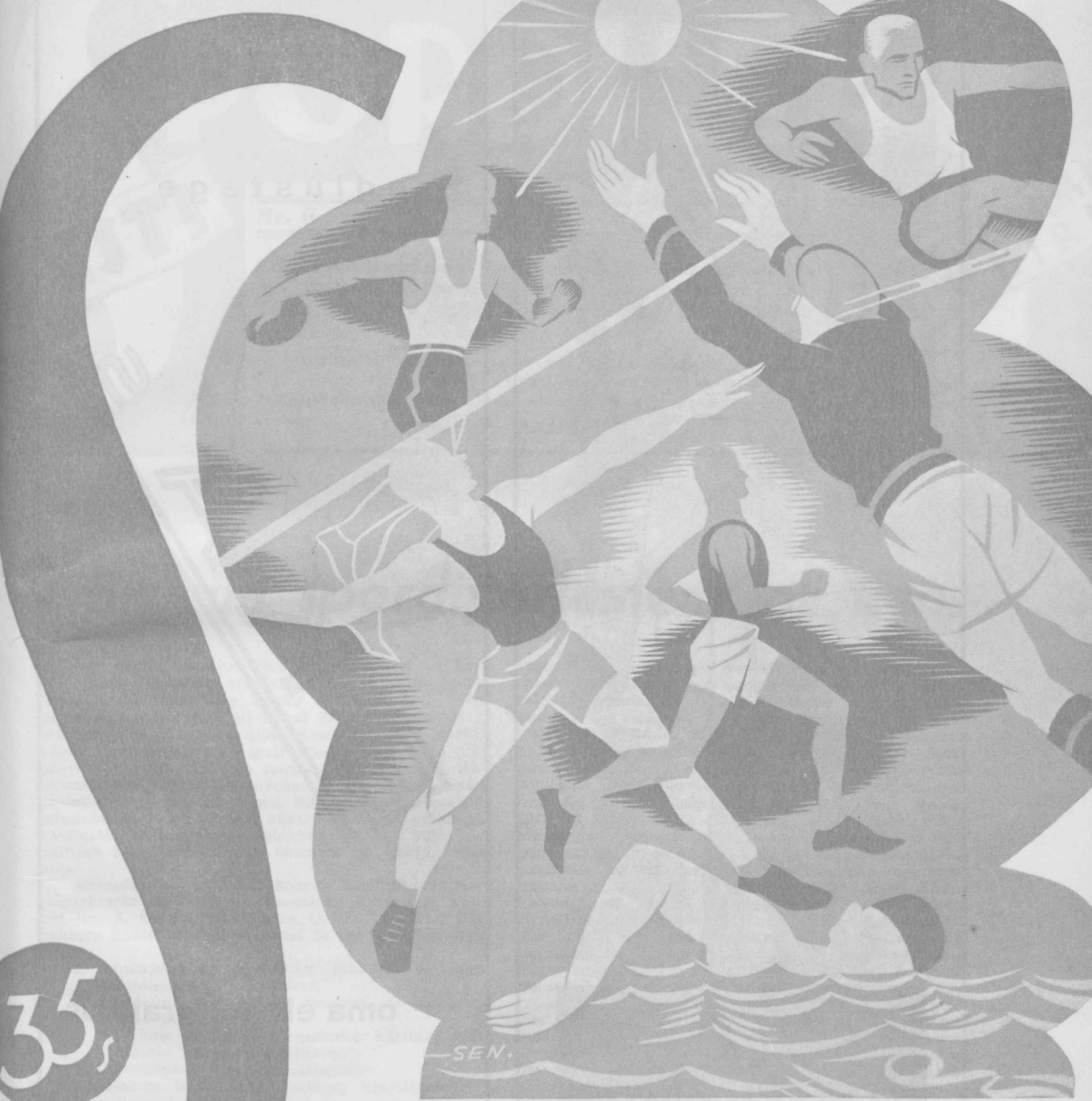

EESTI

35_s

PORDILEHT

A/S
O. Kilgase
RIIDED

Kindlustage

EKAS

oma elu ja varandus

SPORDILEHT

EESTI

Nr. 6

JUUNI

1940

Eesti Spordileht ilmub Eesti Spordi Keskliidu väljaandel üks kord kuus. **Toimetus ja talitus:** Tallinn, Múürivahe 22-2. Talitus avatud iga áripáev kl. 9—3. Telefonid: talitus — 468-88, toimetaja — 444-28.

TELLIMISHIND: aastaks 4 krooni, 1/3 a. 2 kr., 1/4 a. 1 kr., üksiknumber 35 snt.

Válismaale aastaks 6 krooni, 1/3 a. 3 kr., 1/4 a. 1 kr. 50 snt.

Tellimiste vastuvõtm. talituses, kõigis postkontorites ja ajakirjanduse kontorites

Toimetaja: AADU ADARI.

SPORDITEADUSLIK
K U U K I R I

21. AASTAKÄIK

Kõrgeim spordiparlament oli koos

Eesti spordiliikumise kõrgeim parlament — Eesti Spordi Keskliidu esindajatekogu — astus korraliseks aastakoosolekuks kokku 28. mail s. a. 45-st õiguslikust esindajast oli kohal 28, kes esindasid 10 eriliitu ja 8 maakonnaliitu. Koosolek peeti spordibüroo ruumes ja see oli igati asjalik, mille tõttu pikk päevakord võeti läbi ühe tunniga. Kõik otsused tehti üksmeelselt. Tahtmatult meenub olukord, mis valitses aastat 7—8 ja rohkem tagasi. Siis kujunesid keskliidu esindajatekogu koosolekud kärarikasteks ja pikkadeks vaidlusteks mitmesuguste blokkide vahel. Nüüd aga valitseb kogu töös täielik üksmeel, ja kahju sellest pole.

Koosoleku avas Eesti Spordi Keskliidu esimees riigisekretär K. Terras, koosoleku juhatajaks valiti kol.-ltm. J. Lepp, sekretäriks O. Uudeküll. Päevakorra kohta sõna ei soovitud ja see kinnitati järgmiselt:

1. esindajatekogu koosoleku juhatause ja mandaattoimkonna valimine;
2. möödunud tegevusaasta tegevus- ja kassaaruannete kinnitamine;
3. Kadrioru staadioni üleandmise küsimus sihtasutusele „Kehakultuurihoone“;
4. liikmemaksu kindlaksmääramine;
5. eeloleva tegevusaasta eelarve kinnitamine;
6. valimised põhikirja järgi;
7. koosolekul algatatud küsimused.

Möödunud aasta tegevusaruande kandis ette esimees K. Terras, kelle sõnavõtt oli järgmine:

„Läinud aasta tegevusaruanne saab olla lühike, mitte et ta ei vääriks suuremat tähelepanu, vaid et oli suuri üritusi, mis on kõigile tuttavad ja mis enam ei vaja minu erilist hinnangut. Märgin kõigepealt II Eesti Mängude korraldamist. Selle ürituse teostamisele ja lahendamisele oli väga suurel määral rakendatud kogu keskliidu, eriliitude ja maakonnaliitude

tegevus. Mil.määral see õnnestus, on leidnud arvustamist. Et mängud aga aset leidsid, on fakt millega tuleb arvestada. Ka II Eesti Mängud ei olnud vabad puudustest, vigadest, kuid nad õnnestusid paremini kui võisime loota. Mureks jääb saadud kogemuste najal vältida puudusi ja vigu järgmiste Eesti Mängude puhul. Kui läinud aasta tegevus oli suures osas suunatud nimetatud suure ürituse läbiviimisele, polnud see siiski ainuke siht. Meil oli silme ees ka 1940. a. ja sellele aastale ettenähtud Helsingi olümpiamängud. Olümpiamängude korraldamine meie lähimas naabruses kohustas kõiki meie organisatsioone vastavale ettevalmistusele. Rakendasime kogu oma vastava aparraadi tööle, kusjuures töö kestis läinud kalendriaasta lõpuni. Detsembris aga selgus meile, et väljavaated Helsingi olümpiamängude pidamiseks olid kokku kuivanud, mispärast olime sunnitud ettevalmistustöös tagasi tõmbuma. Kuna ettevalmistus nõuab suuri kulusid ja kuna peaeesmärk oli kadunud, polnud mõtet edasi kulutada suuri summasid.

See on üldjoontes kõik, milles seisib läinud tegevusaasta tuum. Endastmõistagi seltsisid sellele muud tööd, millede lähema märkimisega ma ei taha koosolekut koormata. Ütlen üksnes, et jooksev töö arenes nii, nagu ta oli ette nähtud tegevuskavas ja eelarves. Silmapaistvat selles ei olnud, kuid tegemata ka midagi ei jäetud. Kui selle töö kohta on mingisuguseid küsimusi, siis vastan neile meeleldi.

Edasi võib puudutada seda osa tööst, mida keskliidul oli teha nendes asutustes, kus ta on esindatud kas osaliselt või enamuses. Peab ütleva, et erakordne aeg pani erilise pitseri ka nende asutuste tööle. Kui rääkida kehakultuurihoone ehitamise kavatsusest, siis selles erilisi positiivseid tulemusi ei olnud. Olime sunnitud arvestama riigivolikogu ettepanekuga vabariigi valitsusele, et ehitada kavandatav hoone ei teeniks üksnes kehakultuurilisi eesmärke, vaid et ta mahu-

taks endas messiruumid. Selles suunas on peetud nõupidamisi ja koosolekuid, kuid kahjuks on jäänud küsimus lahtiseks kuni tänaseni. Usun, et edaspidine töö areneb suunas, mis oli üles seatud algul, kuid kuidas ja kunas, sellele ei tea ma praegu vastata. Kehakultuuri Sihtkapitali Valitsus on töötanud endises suunas. Märkida on ainult, et 1940. a. eelarves on saadud suurendust, kardinaalsemaid asju pole esile kerkinud. Üksikasjalisemalt Eesti Spordi Keskliidu tegevust võib pildi saada kassaaruande põhjal.

Keskliidu esimehe sõnavõtule koosolijate seas sõnasoovijaid ei olnud. Seejärel esitati kinnitamiseks keskliidu ja Eesti Spordilehe majanduslikud aruanded, mis revideeriv toimikond on leidnud täiesti korras olevat. Keskliidu kahjude-kasude arve oli Kr. 52.169.91 ja bilanss Kr. 294.353.38 suuruses tasakaalus, kusjuures 1 a. puudujääk oli Kr. 12.66. Keskliidul on kinnisvara Kr. 273.694.92 ja tarbvara Kr. 4.780.00 suuruses. Eesti Spordilehe kasude-kahjude arve moodustab Kr. 8.582.72 ja bilanss Kr. 3.082.50, kusjuures eelmise aasta puudujääk on Kr. 189.28, lisaks varemate aastate puudujäägid Kr. 28.39.

Kõik aruanded kinnitati ühegi vastuhääleta.

Üheks tähtsamaks küsimuseks, mis laia avalikkuse ette pääses alles peetud koosoleku kaudu, oli Kadrioru staadioni üleandmine sihtasutusele „Kehakultuurihoone“. Selle küsimuse esilekerkimise ja lahendamise kohta lausus esimees K. Terras järgmist:

„Võib-olla näib see kummalisena, et Eesti Spordi Kesklit tahab oma varandusi üle anda teisele asutusele, pealegi kui see varandus on suurel määral saadud kingitusena ja kui keskliit ise on sellesse suuri summasis investeerinud. Neile, kes pole lähemalt pühendatud asjasse, näiks säärane teguviis absurdseks. Kuid igal ajal on kaks külge. Tõsi küll, et oleme saanud staadioni kingitusena, et oleme suurte kulutustega ehitanud temale moodsa tribüüni, oleme kõrvalehitustele kulutanud suuri summasis, kuid mis puutub staadioni ekspluateerimisse, siis näeme, et oleme pidanud iga aasta talle juure maksma suuri summasis. Nii nagu läinud aastal oleme pidanud iga aasta juure maksma 3000 kr. ümber. See määrabki asja. Ei tähenda see, et oleme staadionisse paigutanud sadu tuhandeid, kui selle ekspluateerimine nõuab rohkem kulusid kui annab tulusid.

Teine moment ajal on see, et kui on ellu kutsutud asutus, kes peab ülal pidama ehitatavaid spordihooneid, kellel on teostada ka kehakultuurihoone ehitamine, st. s/a „Kehakultuurihoone“, siis oleks arusaadav, et selle sihtasutuse alla koondataks kõik spordiehitused, et neid otstarbekamalt valitseda. Tuleb silmas pidada ka seda, et s/a-s „Kehakultuurihoone“ on esindatud ka haridusministerium ja Tallinna linnavalitsus, kes saaksid siis paremini kaasa rääkida ka staadioni asjus. Pealegi pole s/a „Kehakultuurihoone“ meile mingisugune võõras asutus, vaid ta on välja kasvanud keskliidust endast. Oleme selles esindatud ja saame seal niisama hästi kaasa kõnelda oma huvide kaitseks. Parem on ka selles, et sihtasutusel on olemas oma teatavad kapitalid, milledest ta saab puudujääke katta. Eesti Spordi Keskliidul aga vabaneksid teatavad summad, mis seni on läinud staadioni puudujääkide katteks, kuid mida edaspidi saaks mujale kasutada oma otseemate eesmärkide taotlemiseks.

Kõige toodu põhjal julgen teha ettepaneku, et esindajatekogu kiidaks heaks minu ettepaneku anda Kadrioru staadion üle s/a-le „Kehakultuurihoone“. Ka viimasega on selles asjas räägitud ja nõusolek saadud.“

Kuna ettepanek oli küllaldaselt küps ja igati läbi kaalutud, siis sõnavõtjaid ei leidunud. Kuna aga kinnisvaradesse puutuvad otsused nõuavad kvalifitseeritud enamust, toimus täpne hääletamine. 23 häälega ühegi vastuseisemiseta otsustas esindajatekogu heaks kiita esimehe ettepaneku, mille põhjal Kadrioru staadion antakse üle s/a-le „Kehakultuurihoone“.

Edaspidine koosoleku käik sisaldas tavalisi jooksvaid asju. Nii otsustati uue tegevusaasta liikmemaks jätta endiseks, uus eelarve kinnitati ettepanekud kujul. Eelarve juures tegi A. Rooseste ettepaneku võtta sellesse sisse summa ka riistvõimlemise eriõpetaja palkamiseks ja tõsta meeste- ja naiste-võimlemise eriõpetajate palka 150 kroonini kuus, kuid ettepanek ei tulnud hääletamisele keskliidu juhatus ettepanekul. K. Terras lausus, et need on sümptaadid ettepanekud ja et ta heale asjale ei taha kunagi vastu vaielda, kuid neid saab võtta sooviavaldustena, mida keskliidu juhatus heatahtlikult tahab kaaluda, kuid mida ei saa teha kiires korras esindajatekogu koosolekul.

1940 1941. a. korralline eelarve on bilansseeritud Kr. 47.500-le, kusjuures selle tasakaalustamiseks loodetakse korjanduse teel saada isikutelt ja asutustelt Kr. 3.500.—. Tulude osas on märkida toetustena Kr. 36.400.—, sellest Vabariigi Valitsuselt Kr. 34.000.—, Tallinna Linnavalitsuselt Kr. 1.000.— ja Keh. Siht. Vallitsuselt Kr. 1.400.—. Kulude osas on märkida spordibüroole palkadena ja talituskuludena büroo- materjalidele, ruumide üürile, söidu- ja päevarahadele jne. kokku Kr. 12.000.—, instrueerimiskuludeks eriala-õpetajatele palkadena, söidu- ja päevarahadena, kursustele ning konspektide kirjastamisele kokku Kr. 47.500.—. Staadioni ekspluatatsioon on tuludena ette nähtud Kr. 4.800.—, kuludena aga Kr. 7.900.—, seega puudujääk Kr. 3.100.—. Need on summad, mis staadioni üleandmisel ei tule täitmisele täiel määral. Esialgu aga ei saadud vormilistel põhjustel teha vastavaid muudatusi eelarves.

Valimistel põhikirja järgi tuli valimisele vanusega väljalangenud juhatus liige A. Kaldveer. Tehti ettepanek tema tagasivalimiseks, kusjuures teisi kandidaate ei seatud. Kinnisel hääletamisel valiti A. Kaldveer tagasi ühegi vastuhääleta. Ka revideeriv toimikond ja Eesti Spordikohus valiti tagasi endises koosseisus. Revideerivasse toimikonda kuuluvad kol. ltn. J. Lepp, E. Männik ja Elm. Pärn ning Eesti Spordikohuse kohtuminister A. Assor, V. Ever, K. Kister, H. Roman ja R. Viederfeldt. Liidu usaldusarstiks valiti tagasi A. Roomere.

Algatatud küsimuste all sõnasoovijaid ei olnud. Seepeale sai lõpusõna õiguse esimees K. Terras, kes lausus, et käesolev aeg ei ole sobiv suurte ürituste teostamiseks. Kogu maailm ägab raskustes, suuri takistusi on rahvusvahelises suhtlemises, kuid seda rohkem peame suunama tähelepanu siseriiklikule kehale kasvatus tööle. See on küllaldaselt lai ala, et tööle rakendada kogu oma jõud ja parim tahtmine.

Esimehe lõpusõna kviteeriti üldise kiiduavaldusega, mis sai osaks ka koosoleku juhatajale Eesti Spordi Keskliidu juhatusle tänu avaldamisel tehtud töö eest.

A. ADARI.

Mais peetud jalgpalli treenerite-hooldajate kursusest osavõtjad. Seisjatest vasemalt äärmisele jalgpalliõpetaja E. Saar. Lähemalt vi. lk. 232

Kergejõustiku käsitlesest

Meie oludes saab alles nüüd alustada üksikalade õppimise viimistlemisega ja see jätkub kogu hooaja koos võistluste valmistusega. Nooremad sportlased peavad eeskätt mõtlema tehnika peensustele ja püüdma neid õppida kõigekülgelt. Vanematele jätkub viimistlemisest. Allpool püüame vaadelda üksikalade õppimise mitmesuguseid põhimõtteid.

Igal kergejõustikuga tegeleval sportlasel on mõningal määral ülevaadet, kuidas üks või teine ala sooritatakse, aga põhimõtteliselt sageli ollakse vääralt teel. Siinkohal tahaks piirduda üksikalade mehanoloogilistel põhimõtetel. Enne kõike püüame aga selgusele jõuda, mida mõistame sõna all „treening“. Tavaliselt mõeldakse selle all spordiväljakul üksikaladega tegelemist. Algajad mõtleavad väljakule minnes otsekohe treeningule. Kas on aga täpne iga tegevust, mis on seoses spordiga, nimetada treeninguks? Algaja sportlane peab kõigepealt keha ette valmistama, seda tugevdades, arendades osavaks ja vastupidavaks, ning lõpuks õppima oma lemmikala kõigis detailides. Seda kõike saab nimetada harjutamiseks. Kui juba ollakse mõningal määral kogunud füüsilisi võimeid ning tehnilist oskust ning lõpuks omatakse pidevat huvi lemmikala vastu, siis alles mõeldagu treeningule, mis laiemas mõttes tähendab elada ideele, saavutada oma võimete ja eelduste piirides maksimaalset.

Treeningu all mõeldakse kogu oma elu seadmist vastavalt võetud eesmärgile. Selleks on aga suuteline juba täiesti läbitöötatud kehaga inimene. Treeneritud atleet saavutab tagajärgi kogunud jõu reservide arvel, jättes ainult väike osa osakese treeningu ajal reserviks. Piitlikult öeldes tema nagu kasutab protsente, kuna algaja alles peab koguma kapitali, et hiljem asuda protsentide kasutamisele.

Meie kergejõustikus tähendab algav hooaeg uut ajastut, sest tänu kergejõustikuliidu algatusele saame suuremal määral inimesi, kes tahavad olla tõusvale kergejõustiklasperele abiks. Värsketel õpetajatel tuleb oma ala piirides vastutusriikas tegevus ja nad peaksid oma missiooni võtma täie tõsidusega ja süvenemisega, et nad saaksid õpetatavatelt täieliku usalduse ja tunnustuse. Sooviks oleks, et ei hinnataks oma võimeid üle. Ärgu antagu lubadusi, et sportlane, täitnud need ja need eeskirjad, saavutab kindlasti tagajärgi, mis ületaksid senised tunduvalt. Lubadus võib küll väimustada, aga nende luhtumisel on pettumus seda kibedam. Mäletagem vaid pettumusi Berliini olümpia järel. Ei ole kunagi ette teada, milliseks kujuneb algaja sportlane hiljem, seepärast ei tohi anda kergelt peflikke lootusi. Kui pisut vaadelda teisi olevusi looduses, siis võiksime peatuda hobuste juures. Hobuste spordis näiteks esineb juhtumeid, kus täiesti kvalifitseeritud vanemate järglased ei saavuta samu tagajärgi. Ainult üksikud järglastest täidavad neile pandud lootusi, kuigi näilikut eeldused, kasvatus ja ettevalmistus on sama. Inimeste kohta meil puuduvad andmed päritavate kehaliste eelduste üle ning võimeid saame hinnata alles tagantjärele. Võib-olla eeltoodud väiteid ei peeta soovitatavaks, aga kui sageli kuuleme spordiväljakutel sobimatuid lubadusi.

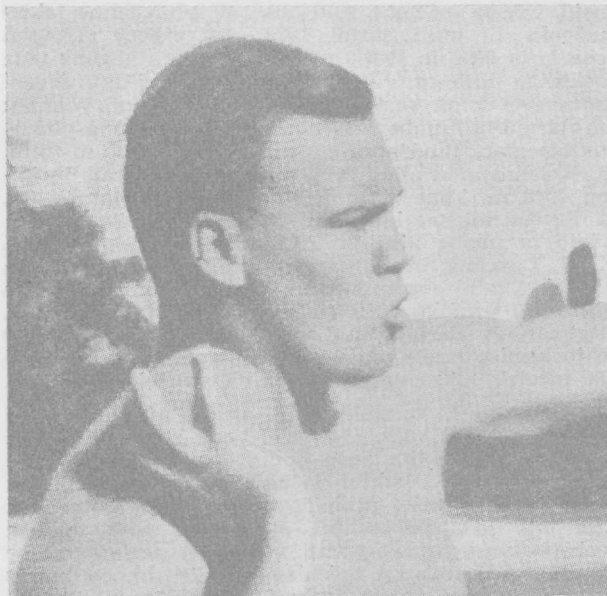
Meie oma spordis, mis tahab olla eelkõige ka kasvatuslik liikumine, peame jätma alles, õieti süvendama niipalju kui vähegi võimalik, harrastajate initsiatiivi. Peab sisendatama teadmine, et tagajärjed saavutatakse isikliku sisseelamisega alasse. Siin peab käima Saksa kauaaegse treeneri Josef Waitzeri juhtmõttel: „Meistriks saadakse oma jõuga. Teed, mida peetakse õigeks, võidakse küll näidata, aga tee tuleb sportlasel enesel käia.“

Kergejõustiku alade sooritustesse süvenedes peame järjekindlusega otsima põhjusi, miks üks või teine liigutus toimub nii ja mitte teisiti. Peame leidma põhimõtteid, milledele üks või teine ala põhineb. Rangel tuleb eraldada soorituse efekt ja tegelik liigutuste külg.

Algame oma arutlust jooksuga.

Mis on jooksus aluseks? Kõige pealt jooks kui niisugune põhineb keha paigutusele ruumis ja see väljendub teatud hüpote reana. Jooksu õppimisel peame niipalju kui võimalik hoiduma hüpetest, see peab olema pidev rütmiline liikumine, mille ühelgi momendil ei tohi olla tahtelisi impulsse. Impulsid peavad tulema teatavas mõttes kehast endast reflektorselt, kuna tahe peab jääma vabaks püüdluseks edasi. Võidakse öelda, kuidas saame arendada kiirust sel puhul, kui lihased töötavad oma rada. Siin peame ütleva, et igal indiviidil on loomupärane lihaste ja närvide reaktsiooni võime ning see määrab edasiminek kiiruse. Sellega on mõistetav üksikute distantside valik. Teadagi on teatav korrelatsioon vastupidavuse ning kiiruse vahel, aga see sõltuvus on lõplikult lähendamatu. Siin pörkame kokku tundmatuga, mida tänapäeva teadmistega organismi talitlustest ei ole suudetud seletada.

Tähtis on õppida tundma loomuliku kiiruse ulatust ning valida selle järgi distants. Oige distantsi valikul on oma osa ka inimesel, kes on südameasjaks võtnud aidata algajal leida õige tee. Näiteks 1927. a. USA-s leidis üks treener poisi, kes jooksis lühikesi maid, aga kõigile pingutusile vaatamata ei suutnud 100 m katta alla 11,0 sek. Kuna aga poisil oli indu ning füüsilist jõudu, juhtis treener tema 800 m-le. Juba 1928. a. sisehooajal too L. Hahn jooksis suur-saavutusi üksteise järele, nii et tuli Amsterdami

USA kuuliõukaja Sian Anderson lõukas tänavu esimesena maailmas kuuli välisvõistlustel üle 16 m. Anderson on oma karujõu saanud rugby harrastamisest, milles ta oli kuulus juba enne kuuliõukele asumist

MEISTERFOTOGRAAFID

KUNINGA 1

ATELJEE AVATUD: KL. 9—5. PÜHAP. K. 11—2

MAITSERIKKAD
PILDISTUSED

olümpiale kulla järele. Aga siin ütlesid kogemused üles. Eeljooksus koos P. Edwards'iga ja S. Martiniga jooksis ta enda tühaks ning D. Lowe, E. Byhlen ja H. Engelhard pärisid medalid kõrgemate aegadega kui L. Hahn oli jooksnud.

Tagasi minnes rütm ja selle omandamise juure peame kõigepealt otsustama järgneva väite üle. Teatavasti valitseb vaade, et jooksja arendamiseks on õigem tee alata lühemate maadega, et siis järkjärgult edasi minna pikematele. Kas seda teed käies oleme siiski võimalised saavutama õige ja peamiselt otstarbeka jooksu, selles tuleb küll kahelda. Kindlasti tuleb kasutada võtteid kiiruse arendamiseks, sest kuidas muidu pääseks ürgne kiirus esile. Aga kiiruse arendamine ei ole primaarne, mida saavutama peab. Teatavasti lühem sprint baseerub peamiselt jõule, mille juures kõrvaliseks jääb otstarbekas jooks. Kui ollaksegi suuteline 100 m läbi raiuma, siis ülespoole tuleb peagi piir ette. Isegi 200 m, mida peetakse veel täieliselt lühikeseks sprindiks, nõuab juba harmooniliselt sulavamat jooksu. Näiteks hea 100 m jooksja ei oma sadavõrd eeldusi olla sama hea 200 m jooksja kui vastupidi (H. Körnig). C. Paddock, E. Peacock, H. Houben, B. Johnson ei ole saavutanud võrdset positsiooni 200 m-is, aga H. Abrahams, P. Williams, H. Körnig, E. Tolan, K. Metcalfe, J. Owens on saavutanud mõlemal distantsil võrdse positsiooni. E. Borchmayer algas oma jooksja-karjääri koguni 400 m-ga. Meilgi on näiteid, kus pikkadelt maadelt on üle tulnud sprindile (J. Tiisväli, H. Tann).

Enamik maailma mailereid on alustanud jooksu-karjääri just pikemate maadega. Näiteks Paavo Nurmi poisikesena jooksis võrdlemisi palju ja pikki maid. Tema esimene suurjooks oli sõjaväeline takistusjooks 10 miili aastal 1920. Antverpeni olümpial jooksis ta 5000 ja 10.000 m. Alles Pariisis nägime teda jooksmas 1500 m. Jooksu vaheaegade järgi, arvestades veel tema vastupidavust, poleks olnud võimatu tagajärg 3.48.0 ümber. Tõenäoliselt jäi aga lõpp-pingutus tegemata tund aega hiljem joostava 5000 m tõttu. H. Kolehmainen alles 1912. a hakkas pidevalt jooksma 5000 m, kuna enne jooksis ainult ülipikki maid. L. Beccali alustas karjääri 5000 m jooksjana. 1927. a hävis ta napilt Pariisis T. Luokala'le ajaga 15.16,4. Ka J. Lovelock oli silmapaistev pikemas maas, mida tõestab 3 miili aeg 14.20 enne Berliini olümpiat, kuhu oli antud üles ka 5000 m-is. Poolemiili jooksjad B. Eastman, R. Harbig, M. Lanzi alles mitmeaastase 800 m jooksu järele saavutasid silmapaistvaid tulemusi 400 meetris. Aga vastupidiseid näiteid leiame vähem.

Distantside valikule võib asuda alles siis, kui jooks on täiesti käes. Lihaseid peab ette valmistama jooksuks ning kätte peab õppima, et jooksuks vajalikud refleksid läheksid kehas lühimat teed kaudu. Noortele, algajatele, peab õpetatama jooks kõigepealt kätte, ja seda põhimõtetel, et eeskätt peab õppima jooksule vastavaid liigutusi valitsema aeglase tempo juures. Alles siis on mõeldav, et kiire tempo juures lihased juba funktsioneerivad vastavalt ülesandele. Samal ajal peame harjutama ühtlast tempot valitsema. Seks kõik pikemad distantsid, mis harjutusel joostakse, joostagu ühtlase tempoga (J. Lovelock). Siia ei kuulu loomulikult kiiruse harjutamiseks vajalikud võtted.

Veel ühe detaili juures tahaksin peatuda, nimelt puusade ettepoolel. See ei toimu mitte tõukejala tegevusega, vaid etteoleva jala ettemineku hoog viib puusad ette. Ameeriklased ütlevad, sprindi juures viidagu põlved ette, mitte üles.

Käesolev ruum ei luba pikemat arutlust jooksu üle, sest tahaksin puudutada ka teisi alasid. Hüpote juures on teataval määral rakendatavad samad põhimõtted. Kordan ainult tõsiasja, et kaugusse viib ikkagi hoog, tõukega saame ainult vajaliku kõrguse ning jalgade tegevus õhus hüppe vältel on vajalik otstarbeka maandumisasendi saavutamiseks.

Teivashüppes esinev pendeldus on esmajoones efekt, aga tegelikult koosneb see äratõuke liigutuste läbiminekest ning ülesrebbimise impulsi ja vastavate liigutuste läbimise koguaajast.

Tõugetes-heidetes on efektselt lõppsiirutuse momendil tõukekäe-poolse õla etteminek. Seda ei saavutata mitte vastaspoolse käe ja õla tahaviimisega, vaid see jääb kohale, kujutades endast sentrit, kuna kogu see külg on teljeks ning õlgade vöö on raadiuseks, mille teiseks otsaks on tõukepoolne õlg. On ju tõde, et kui tahame midagi edasi viia, siis peab kuskil olema vastusurve, mis seda võimaldab. Kuuli-tõuke juures teatav peatumoment enne tõukele asumist täidetakse tegelikult laskumisega istesse, mis on selleks, et pikendada kuuli teekonda ning rakendada võimalikult tõukesse kogu keha raskus ja jõud, ja mis saavutatakse tugevate istumislühaste maksimaalse tegevusse rakendamise. Seejuures on otstarbetu keha pööramine taha, mis oleks „võrkehaks“ kogu liikumises edasi.

Lõpuks käsitleme kogu lõppsiirutust heidetes-tõugetes-visetes. Teatavasti lõpliku siirutuse puhul kogu vastava käe poolne külg, täpsemalt, kogu keha on siirutatud ja samapoolne jalg on asetatud nii, et kand tuleb väljapoole. Kuigi pealiskaudsel vaatlusel tundub, nagu algaks see siirutus kõigepealt jalgadega. Aga kui lähtume tõigast, et erutus jäsemetele väljub nimme- ja ristlõu piirkonnast, siis on selge, et impulsi jõuab kõigepealt lähedamatesse lihastesse, milleks on puusavöö- ja istumislühased, ning hiljem alumistesse jäsemete lihastesse. Samas järjekorras vastavad lihased ka erutusele kontraktsiooniga ning viivad läbi vastava osa liigutuste kulust. Siis siirutuvad järjekorras puusa, põlve ja kanna liigesed. Suurema efekti saame, kui vaheaeg üksikute liigutuste vahel on lühem. Eeltoodu järgi on ka selge, et õppimisel peame lähtuma asjaoludest nii, kuidas need on, aga mitte, kuidas neid näeme ja kujutleme.

Mõndagi peaks veel käsitlema, et tungida kõikide alade sisusse, mida aga käesolevas kokkuvõtlikus kirjutuses on võimatu teha. Saame vaid mõningaid kardinaalseid küsimusi puudutada. Pealegi saab kõige paremini kirjeldada näitlikult spordi-väljakul. Loodetavasti mõningaid neist küsimustest käsitletakse vastavatel kursustel, kokkutulekul. Üldiselt peab nentima, et mehanoloogiliste elementide käsitlemine kergejõustikus on tänapäeval vägagi puudulik. Maailma kergejõustiku literatuuris leiame väga harva iseseisvaid sellesuunalisi üksikasjalisi kirjutusi. Kergejõustikust huvitatud peab lugema hulga mitmesuguseid spordiõpetusi, enne kui saab teatava pildi üksikalade põhimõttest. Pealegi sageli jäävad kahe silma vahele lühidalt märgitud põhimõttelised tõed.

Eespool toodud mõtted on katseks meigi spordiliteratuuri rikastada põhimõttelise aruteluga. Loodan, et ülaltoodud mõtted leiavad tee kergejõustiklaste perre ja et spordiväljakutel hakatakse ikka enam teadlikumalt sooritama liigutusi ja mitte enam kujutluse ja nägemise järgi.

V. VAIKSAAR

Ujumishooaja lävel

Eeldades, et minu varemilmunud kirjutusi ujujate talvisest treeningust on vajalise põhjalikkusega tundma õpitud, selgitaksin alljärgnevas mõningaid puudusi ujujate kevadises ettevalmistuses.

Nii nagu talveperioodil paljud on ekslikult püüdnud suurendada loomulikku vastupidavust liigse suusatamisega, ilmneb see kevade tulekul murdmaajooksudes ja käigutreeninguis. Viimasteski peab olema ettevaatlik. Ujuja lahtised liikmed ning üldiselt painduv keha ei talu raskepärasteid käiguharjutusi, rääkimata pikemast murdmaajooksust. Ekslik arusaamine selliste harjutuste mõjust ja iseloomust on arusaadav. Kord kuulnud väide käigutreeningu kasust on levinud kiirelt, ilma et oleks abiks võetud kriitilist analüüsi. Hollandi ja Daani tunnustatumad treenerid keelavad kategooriliselt igasuguste pikemate matkade või jooksude sooritamise. Prantsuse parimais ujujate-klubides ei tunta samuti mingeid ühismatku treeningu eesmärgil.

Kuid see üksnes pole määrav. Neis maades on ujujate ettevalmistus hoopis teisel alusel kui meil. Seal elavad ning harjutavad noored meist nii lahku minevais tingimuses, et oleks ebaõige tõmmata mingeid paralleele. Meie ei saa ega tohi laenata kõiki treeningusaladusi välismaalt, küll aga peame oskama sealt leida seda, mida võime kasutada oma ujujate juures vastutusega.

Neil kaalutlusil jõuame äratundmisele, et käiguharjutused ja lühikesed murdmaajooksud jäägu nooremale ujujale. Esmajoones aga fütarlastele. Vastavalt vanadusele ja füüsilisele konstitutsioonile jagunevad käiguharjutused kahte liiki:

1) Lühemad maad, mitte üle 15 km, kusjuures jooksuharjutusi tuleb sooritada matka algul ja lõpul.

2) Tugevamalt arenenud noortele ning algajaile naistele, alates 15 aastast, käiguharjutusi pikkusega kuni 30 km, kusjuures alles matka lõppedes võib sooritada lühikest sõrki.

Sellised kevadised käiguharjutused omandavad rohkem matka kui käigutreeningu iseloomu. Nad on mõeldud noortele, alles algajaile ujujale, liikmete, lihaste ja kogu organismi tugevdamiseks. Lõbusas meeleolus veedetud tunnid värskes kevadõhus ergutavad näärmeid, rahustavad närve ning suurendavad tegutsemisiha. Muidugi on sellistel lühimatkaadel vaid siis soovitud tulemusi, kui neid sooritatakse järjekindlalt üks kord nädalas kuni tegeliku ujumistreeningu alguseni. Üks-kaks jalutuskäiku kevade jooksul pole veel mingi treening. Suvel tuleb muidugi sellistest matkadest loobuda, sest ujula ja sihtvõimlemine nõuavad siis noore täit energiat ja vaba aega.

Edasijõudnud ujujale, kelle all mõtleme neid sportlasi, kes on jõudnud juba üle keskpärase taseme, pole vaja mingeid käigu- või jooksuharjutusi. Isegi vastupidi, sellega võib teha rohkem halba kui head. Suve ja talve jooksul treenitud lihased vajavad puhkust. Kogu aasta on sooritatud painduvusharjutusi. Lihased on pehmed ning liikmed lodevalt lahtised. Need ei vaja nüüd enne uue pingutuste perioodi algust midagi muud kui vaheldust ning kerget puhkust.

Vaheldust pakume kõige sobivamalt sel teel, et sooritame kahe- kuni kolme-nädalaste vahelaega mõnusaid jalutuskäike võimalikult

tihedate puhkeajadega. Sellised jalutusrännakud kestku kogu päeva ning olgu vähimalt 30–40 km pikad. See pole enam käiguharjutus, vaid ülim meelelahutus hea tujuga ning lõkke kohal küpsetatud einega.

Selline puhkepäev, kui ta on sooritatud vajalises ulatuses, mingil juhul mitte alla 30 km, annab korralikult treenitud ujujale just seda, mida ta algavaks hooajaks vajab: vaheldust kehale ja vaimule, õhku kopsudele ning silmadele palju uut.

Nagu nähtub ülaltoodust, jaguneb kevadine n.-n. „käiguharjutus“ väga mitmesse liiki. Kuigi käimine ja jooksmine jääb mõnede arvates ikka ainult selleks, mis ta on, peaks nüüd osaliseltki olema selgitatud, kui mitmepalgeline on ta tegelikult. Milleks? kuidas? kui palju? — on küsimused, mida peab iga ujuja enesele esitama, enne kui ta alustab mingisuguse treeninguga.

Kui edasijõudnud ujuja laskub kevadel murdmaavaimustusse, võib sel olla väga halbu tagajärgi. Seni painduvad liikmed võivad jääda kinniseks, lihased kaotavad oma pehmuse ning on enam-vähem kindel, et suvel jalgade töö, samuti keha asend vees on halvem kui ta oli eelmisel suvel.

Ei tohi aga unustada tõsiasja — see, mis ühele on hea, võib teisele olla halb. Nii peab iga treener kui ka ujuja ise olema täiesti teadlik, kas kevadist matkamist on vaja või mitte. Üldiselt ei tarvitse loomulikult keegi karta, et käimine võiks kuidagi pidurdada tema ujujakarjääri. See oleks ekslik.

Käimine toob kokkuvõetult alati kasu. Ei tohi ainult liialdada, ja siin ilmnebki määrava tähtsusega tegur. Mis on ühele palju, on teisele tihti täiesti paras. Sellega peab alati arvestama. Ühele mõjub tubli murdmaajooks jalgadele, teisele jälle puusadele või õlgadele. Vead, mis võivad tekkida, on täiesti sõltuvad isikupärasest kõnnakust.

Noortele, kes alles algavad ujumisega, peab aga kindlasti soovitama jalutusmatku. Füsioloogilisest vaatepunktist lähtudes pole midagi tervemat ja kasulikumat kui kevadised ühismatkad loodusse. Samuti mõjub päevapikkune ulatuslik jalutusmatk ka edasijõudnuile. Ei tohi ainult matkamise võimalikke kasusid vales küljest otsida. Mitte lihased, vaid närvid on need, mida kosutame. Silmale, hingele ja vaimule anname toitu, matkates kevadepäevil maanteel ja metsades. Ja kui ka kops, süda ning reielihased muutuvad vastupidavamaks (eriti noorte juures, sest nad on veel vähe sportinud), siis on seegi väga ter- vitatud.

Niisiis välja jalutusmatkadele, teadlikult ja sihikindlalt. Jäägu nõrgematele Kadriorus promeneerimine ja kohviku läpastanud õhk ja kergejõustiklastele ja jalgpallimängijatele treeningkäigud. Ujujad sooritagu ainult ühiseid jalutusmatku naeru ning lauluga.

F. JÖKS.

E. K. Kehakultuuri Sihtkapitali Valitsus 15-aastane

Eesti Kultuurkapitali Kehakultuuri Sihtkapital on jõudnud tänava oma 15-a. tegevuse juubelinii. Nende ridade ülesandeks oleks lühikest ülevaadet anda Sihtkapitali senise ajaloo ja tegevuse üle.

Juunis 1921. a. pani tolleaegne Vabariigi Valitsus maksma ajutise valitsemise korras „Kultuurkapitali asutamise seaduse“ ning samal ajal avaldati Rahaministri määrus „Isiklikuks tarvitamiseks müüdava piirituse ja viina kohta“, mille järgi iga isiklikuks tarvitamiseks müüdüd piirituse toobi pealt läheb 3 marka kultuurkapitali kasuks.

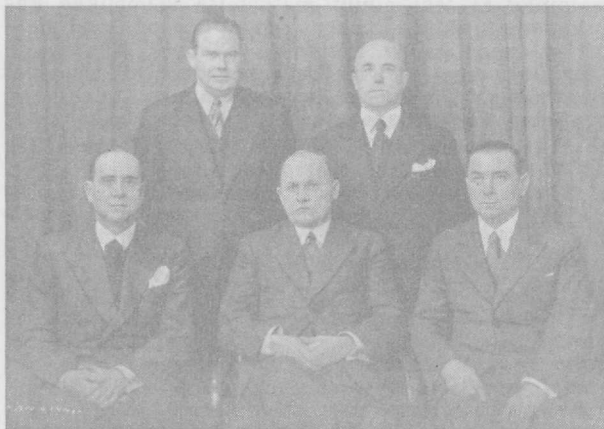
Riigikogu ei kinnitanud kultuurkapitali asutamise seadust ja see kaotas oma maksvuse, kuna aga rahaministri määrus jäi maksma. Ja nii kogunes 60-miljonine kapital, mis sai Eesti Kultuurkapitali algfondiks.

1925. a. eriseadusega kutsuti Eesti Kultuurkapital ellu ja selle seadusega määrati kindlaks kapitali sisetuleku allikad, kapitali osanikud ja kapitali kasutamise kord.

Kehakultuuri ala võtmine Kultuurkapitali alla ei läinud väga kergesti. Arvestades olukorraga, et üldisemalt ei olnud väga teadlikud kehalise kasvatuse ja spordiliikumise tähtsusest, tekkisid Kehakultuuri Sihtkapitali loomise üle tolleaegses Riigikogus väga ägedad vaidlused.

Tuleb esile tõsta praeguse peatoimetaja H. Tammeri ning riigikogu liikmete A. Anderkopi ja A. Tammani teeneid, samuti tolleaegse spordijuhi kadunud L. Tõnsoni, pingutusi, et kehakultuur siiski võeti Kultuurkapitali alla.

Esimese Kehakultuuri Sihtkapitali valitsuse moodustasid: L. Tõnson, J. Sonin, dr. M. Püümets — Eesti Spordi Kesklidust, dr. A. Männik (Tervishoiu Peavalitsusest), prof. A. Lüüs (üliskool), dr. Audova (Eesti Eugeneika Selts), I. Adamtau (Eesti Karskusliit), L. Kalmet (Eesti Opetajate Liit). Juhatuses esimeheks oli L. Tõnson.

E. K. Kehakultuuri Sihtkapitali Valitsus 1940. a. Istuvad: abiesimees: A. Anderkopp, esimees K. Terras ja juhatusliige dr. V. Sumberg; seisavad: sekretär A. Kaldveer ja laekur E. Lepp

Kehakultuuri Sihtkapitali loomine oli meie spordiliikumisele põhjanevane tähtsusega. Sihtkapitali abiga oleme saanud endale Kadrioru staadioni, ilma milleta meie tänapäeval oma spordiliikumist ei saa ette kujutada. Sihtkapitali alusvarast väljaantud laenudega, (ligi 60.000 kr.), on peaaegu kõik meie linnad ja ka suuremad alevikud soetanud spordiväljakuid. Sihtkapitali eelarvest antud stipendiumidega on võimaldatud tervele reale meie tuntud võimlemisõpetajatele ja kehalise kasvatuse juhtidele edasiõppimist ja täiendamist. Nii on aasta jooksul stipendiume saanud Erna Hindberg, Leida Krebs, dr. A. Veimre, A. Tarem (Grünberg), R. Ütt, A. Klamm, A. Prass, O. Tachella, I. Kütt, A. Vesterblom, A. Kolmpere, L. Ots, R. Mast, E. Tõkke, R. Toomsalu.

Terve rida suuremaid üritusi kehalise kasvatuse alal, nagu kursused, toetused eriliitudele ja E. Spordilehe ning spordi õppe- ja käsiraamatute ilmumiseks ja hulga teisi ettevõtteid oleme suutnud teostada peamiselt Kehakultuuri Sihtkapitali abil.

Sihtkapitali eelarve summad on aastate jooksul olnud järgmised:

1925/26	Kr. 35.000.—	1933/34	Kr. 15.645.—
1926/27	„ 43.000.—	1934/35	„ 15.387.—
1927/28	„ 43.000.—	1935/36	„ 17.640.—
1928/29	„ 34.750.—	1936/37	„ 21.760.—
1929/30	„ 34.340.—	1937/38	„ 23.700.—
1930/31	„ 22.000.—	1938/39	„ 29.060.—
1931/32	„ 21.090.—	1939/40	„ 28.160.—
1932/33	„ 17.800.—	1940/41	„ 30.530.—

Kuna kultuurkapitali summad on üldiselt vähenenud, siis on ka seletatav eelarve summade suuruse vähenemine aastate jooksul. Kuid kui 1935. a. Kultuurkapitali Sihtkapitalide põhimäärused muudeti ja Sihtkapitali Valitsuse esimeheks määrati riigisekretär K. Terras, siis tänu uuele esimehele on läinud korda Sihtkapitali eelarve summade vaherkordi Kehakultuuri Sihtkapitali kasuks tunduvalt kõrgendada.

Sihtkapitali valitsuste ja organite sisemises elus on olnud suuri kõikumisi ja lahkelsid. Aastatel 1932—1935 katsuti Sihtkapitali Valitsust isegi tõsta meie kehalise kasvatuse liikumise juhtivaks organiks. Kuid nüüd on Sihtkapitali Valitsus ja esinduskogu jälle oma Kultuurkapitali põhimäärustes ettenähtud tööülesannetesse asunud, millised on piiritletud Sihtkapitali eelarvega.

Sihtkapitali viimase aja saavutustest oleks esile tõsta meie spordiinspektori A. Kolmpere tööd ja tema juhtimisel olevat maakondade instruktorite võrgu loomist. Praegu töötab Sihtkapitali eelarve abil igas maakonnas spordiinstruktor, kusjuures Virumaal on neid kaks.

Sihtkapitali valdusel on ka ligi 550-eks. eriraamatukogu, mida Sihtkapitali eelarve abil järjest täiendatakse.

Tagasi vaadates Kehakultuuri Sihtkapitali Valitsuse 15-a. tegevusele võime rahuldusega kinnitada, et Kultuurkapitalist saadud summadega on Sihtkapitali Valitsus tunduvalt saanud kaasa aidata meie kehalise kasvatuse ja spordiliikumise paremale arengule.

A. KALDVEER.

Eesti tõstesport

Hoolimata sellest suurest osast, mida „Eesti Spordi-leht“ pühendab tõstmisele, pole nende ridade kirjutajal seni olnud soodsat juhust esineda pikema ülevaatega meie tõstesporti kohta. Oieti pole selleks olnud vastavat tarvidust ja meeleolugi, sest juba mitmeid aastaid on tõstesport olnud ümberkujundamise teel, mispärast oli isegi varajane põhjalikuma ülevaate andmine. Nüüd aga on jõutud tulemusteni, mis siiski väärivad esitamist laiemale lugejaskonnale.

Isiklikult julgen väita, et aastad Berliini olümpiamängudest kuni praeguseni on loonud uue ajastu Eesti tõstesporis. Rõhutan, et uus ajastu algas just pärast Berliini olümpiamänge. Enne neid mänge valitses ekslik arvamus, nagu oleks meie tõstesport küllaldaselt kõrgel tasemel, ja kui Berliini saadeti olümpiaatleetidena ka neli tõstjat, siis lähetajail oli kindel veendumus, et kõik need neli platseeruvad vähemalt kuue esimese hulgas. Berliini olümpiamängud avasid aga silmad. Peaaegu kõik meie tõstjad mängisid Berliini maailmakonkurentsis punaste laternate osa, see tähendab — nad jäid oma vastavates kaaludes viimasteks või eelviimasteks. Ainsana Arno Luhaäär suutis pehmenada masendunud meeleolu — tema 400-kiloline kogusumma kolmevõitluses ja pronksmedal olid lohutuseks teiste tõstjate nõrga esinemise kõrval.

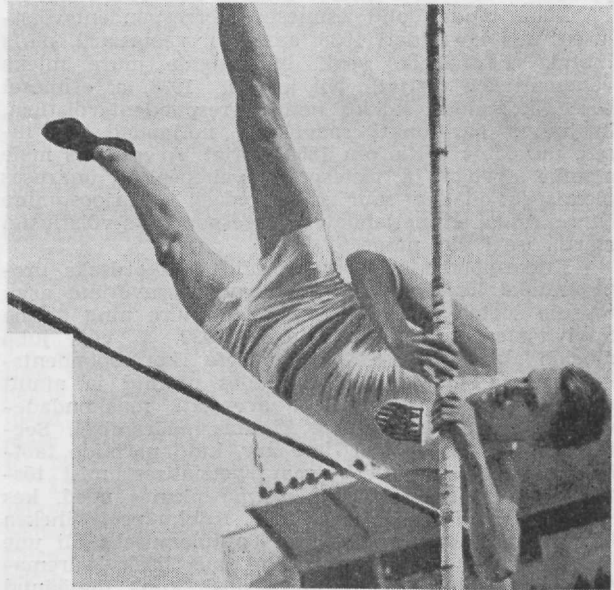
Nagu ma mainisin, avasid Berliini mängud meie tõstesporti juhtivate ringkondade silmad. Veenduti, et meil on üksikuid tippsportlasi, laiemat kandepinda aga mitte. Siis meenusid ka raskejõustiku liidu esimehe Oskar Kösteri sõnad. Ta oli öelnud, et kui olümpiarong sõidaks kraavi, siis oleksime paugupealt ilma oma raskeporidist. Pärast Berliini õppetundi hakati otsima uusi ideid tõstespori kandepinna laiendamiseks ja selle arendamiseks lähemale maailmaklassile.

Üheks esimeseks sammuks oli eriala-õpetaja ametisse palkamine rea teiste spordialade eeskujul ka tõstmises, seda 1937. aastast alates. Tõstespori õpetaja alustas instrueerimis- ja propagandareise kogu riigis, eesmärgiga õhutada soikujäänud tõstespori harrastamist. Mul, kellele usaldati tõstespori õpetaja ülesanded, on meeles nii mõnedki omapärased ja ainulaadsed juhtumid esimestel õppereisidel provintsi. Selgus, et hoolimata meie rahva omaaegsest suurest kuulsusest tõstesporis, oli tõstesport jäänud maal suure unarusse. Näiteks Aru vallas oodati meeleldi minu esimest saabumist. Kui aga lootsin eest leidvat õppimishimulise tõstjatepere, pidin esialgu rängalt pettuma. Endid lahti riietatuna moodustasid sportlased palituis ja säärsaabastes ringi ümber saali. Nad olid tulnud üksnes vaatama, kuidas tõstan mina, ise nad kangi juure ei julgenud tulla. Tuli niiöelda suhkruküliga meelitada, kuni viimaks sõandati ka ise katsetada. Kuid kuni 75% kohalviibijaist ei suutnud üles suruda isegi 25—30 kg! Meestel oli väga piinlik, kuid just see tiivustas neid treeningule ning... praegu on Aru meie tugevaimaid tõstespori keskusi maaseltside hulgas. Peaaegu analoogiline oli olukord ka Mõisakülas, mis aga praegu on Pärnumaa tugevaim tõstespori kants. Pukas saadi tõstespori treeningule asuda adventistide palvelas, kuid alati tuli

enne treeningut ära kuulata jumalateenistus, et siis kütmata ruumis asuda kangile, kusjuures kang suurest külmast kleepus kätele, ähvardades enda külge jätta käenaha. Kõigis mainitud ja ka mainimata kohtades on praeguseks olukord muutunud diametraalselt teissuguseks.

Suur puudus cii ka tõstekangidest — üle riigi oli neid ainult 30-ne ümber, neistki osa niiöelda muinsusväärtusega, mida ei saadud kasutada. Pean õnnelikuks lahenduseks, et kaitseliit hakkas just sel ajal suuremat rõhku asetama tõstespori levikule, võttes selle ala erilisele hooldamisele. Nii sai kaitseliidu üksuste kaudu õige suurel määral uusi tõstesportlasi kangide juure meelitada, pealegi kui kaitseliidu kaudu hakati juure soetama kange.

Paralleelselt meeleolu loomisele ja instrueerimis-sõitude korraldamisele algas üldine propaganda tõstespori kasuks ajakirjanduses. Tuli murda vananenud ja ebaõiget suhtumist tõstesporis, nagu manaks selle ala harrastamine esile kehalisi defekte. Igaüks vahest teab seda, et Eesti iseseisvuse algaastail algas meie tõstesporis suur tõus, nii et Eesti tõsis vahepeal maailma parimaks tõstespori rahvaks, omades üksvahe suurema osa kõigist maailmarekordidest. Varsti aga hakkasid puhuma halvad tuuled, millede mõjul hakati tõstespori maha tegema, kuna see ala rikkuvat tervist, muutvat tema harrastajad puisteteks jne. Uuema aja uurimused on aga loonud hoopis teised vaated. On kindlaks tehtud, et tõstesport ei arenda temaga tegelejaid mingil juhul puiseiks, vaid just painduvaiks. Parimaid tulemusi saavutavad nimelt painduvad ja sihvakad atleedid. Ka on tõstespori harrastamine lõõnud läbi täiendava harjutu-

Jánki Cornelius Warmerdam, kes hooaja algul tõstis Kalifornias teivashüppe maailmarekordi 4.57-le

Eduard J. Freibusch †

10. mail s. a. sulges igaveseks oma silmad meie vanimaid vagudeajajaid raskejõustiku põllul Eduard Johannes Freibusch. Ta oli sündinud Tallinnas 9. dets. 1874. a. Kooliharidust sai Tallinnas, Tapal ja Tartus, pärast seda hakkas oskustööliseks, õppides kõigepealt lukusepaameti. Töö ja parema teenistuse otsimise tuhin on sundinud teda rändama mööda laia Venemaad, kusjuures ta järjest tõusis ametialal, õppides juure ka

teisi ameteid. Nii on ta olnud joonestusbüroo juhataja, tehaste mehaanik ja tehniline juhataja, arsenaali meister jne. Kodumaale opteerus 1921. a.

Noores eas oli ta tegev Tallinna jõustikuklubides, hiljem Peterburi Kalevi asutaja-liige. Ta harrastas tõstmist ja maadlemist. On kord seljatanud isegi A. Abergi. Vanemas eas võttis endise agarusega osa seltskonnategevusest, olles ka kaitseliidu liige Koplis.

Surma põhjustas kopsupõletik. Arstid olid alul teinud vale diagnoosi, arvates tal olevat angina. Kui avastati tõeline haiguse põhjus, oli selle ravimine hilinenud, ja sõpradel tuli E. J. Freibusch kanda maamulda. Rahu Sulle, rändurile, kodumaa põues puhkamiseks.

Tõnu Võimula.

Seni olen rääkinud üldisest kandepinna laiendamisest, kui aga järgnevalt puudutada tipposa arenemist, siis selleski tuleb tahes-tahtmatult konstateerida edasiminekut. Võttes võrdluse aluseks meie tõstjate tippsaavutused jällegi Berliini olümpiamängude paiku, võiks öelda, et nende saavutustega, mida meie parimad näitasid siis, jääksid nad nüüd võrdlemisi tagaplaanile. Ainsaks erandiks oleks Arno Luhaäär, kuid tema on praegu taanduvate tõstjate nimistus. Julgen väita, et kuigi maailma-klass on vahepeal samuti edasi arenenud, oleme praegu lähemal maailmaklassile kui Berliini olümpia-aastal.

Areng kahtlemata alles jätkub. Tõstesport on ala, milles paari aastaga veel ei jõuta maksimaalsaavutusteni. Meie praegune noor generatsioon on aga pärit kas 1936. aastast või veelgi värskemast ajast. Selle ajaga on suudetud küll enam-vähem laitmatul kujul omandada tõstetehnikat ja jõuda keskpärase tulemusteni, kuid kõrgeimasse klassi jõudmiseks kulub veel aastaid. Seda pole kahjuks kõik kõrvalseisjad mõistnud. Mäletan, milline kibestus valitses meil 1938. aastal Rootsile 1:4 kaotatud maavõistluse puhul. Kuuldus ränki etteheiteid, et tõstesport ei taha ega taha jalgu alla võtta. Vangutati päid ja lausuti, et meie tõstesport ei saavatki asja. Kuid peaga vangutajad nõudsid liig palju, kui nad tahtsid pärast 1937. aastal alanud uut hoogtööd juba järgmisel aastal lõigata vilja.

Unustati, et tõstesportis kulub heasse klassi jõudmiseks vähimalt 5 aastat, kuna maailmaklassi saavutamiseks kulub pärast seda veel kuni 5 aastat. Toon vastava näite mujalt. Nõukogude Venemaal algas hoogtöö selle sporditaseme tõstmiseks 1928. a., kuid massilisemalt on seal n.-n. kodanlikke maailmarekorde hakatud ületama alles viimastel aastatel, kuigi sportimisvõimalused on Venemaal üldiselt lahedamad kui meil. Sama võime ütelda Ameerika Ühendriikidest. Ka seal hakkas tõstesport jalgu alla võtma läinud aastakümne lõpul, kuid praegusse kõrgesse klassi on jänkide tõstesport tõusnud alles viimastel aastatel.

Eestis võiks küll kiirustada üldist arengutempot, kuid maailmaklassi jõudmine nõuab veel palju aega. Kui me kedagi tahame süüdistada, et meie tõstesport pole suutnud säilitada seda positsiooni, mis tal oli pärast Eesti iseseisvuse saavutamist, 1920—1925. aastail, siis peame piigi pöörama nende poole, kes lasid meie tõstesporti asuda vähjakäigule pärast seda. Nüüd on raskem tagasi võita vahepeal kaotatud aega.

Meie praegune tippmeeste kaader koosneb võrdlemisi lühikese tõstestaažiga meestest. Vaatleme, keda

võiks kõigis kaaludes hinnata momendil meie kaheks paremaks tõstjaks, seega tippmeesteks. Koostaksin nimistu järgmiselt:

sulgkaal — Richard Västriku, Jaan Rebane;
kergekaal — Erm Lund, Artur Lavin;
keskkaal — Peeter Mürk, Lembit Lomp;
poolraskek. — Elmar Vaikma, Karl Kampus;
raskekaal — Elmar Jugar, Albert Lepik.

Peaegu kõik need on värskema generatsiooni esindajad, kes tõstmisega on alustanud ümmarguselt 5 aasta eest. Suurem osa on veelgi noorema staažiga. Tuleb ära oodata nende meeste kogemuste pagasi suurenemist, et alles siis nõuda maailmaklassi küündivaid resultate. Kuid võib-olla peituvad meie tulevikud mehed veelgi nooremate hulgas. Igal juhul on silmapiiril rida noori, kes juba esimestel esinemistel on jõudnud ületada neid saavutusi, mis varemadel aegadel olid kõrgpunktiks või vanemas spordieas püstitatavaiks.

Üldine mulje kõikjalt on, et meie tõstesport on tunduvalt tervenunud ja et sügav kriis on juba ületatud. Vajame veel ainult aega, et uuesti jõuda maailmaklassi.

Praegu võib aktiivtõstjate arvu Eestis hinnata 1500-le, peale selle need, kes tõstmist harrastavad kõrvalalana. Taimelavaks on maaseltsid, kuna suurlinnad on produtseerinud tõstjaid vähem, sest viimastes siirdutakse rohkem teistele spordialadele. Ürgsema jõuga maasportlastest saame aga parimaid tõstjaid, nagu seda on näidanud kõik kogemused.

Kuna praegu on parajasti lõpukorral järjekordne tõstesporti hooaeg, võib selle hindamiseks öelda, et see oli meil üks parimaid viimase 5—6 aasta kohta, igatahes tõhusaim. Statistika kõrval möödunud hooaja parimatest tulemustest, mis on avaldatud kirjutuse lõpul, juhin tähelepanu veel sellele, kuivõrd heade tulemustega lõppesid tänavused meistrivõistlused võistlusklassile kui ka algajale ja milline suur mass tõstjaid esines kaitseliidu üleriiklikel võistlustel. Need olid parimateks pantideks edusse tulevikus.

Lõpetades seekordse hooaja, lubame hoogtööd jätkata sügisel. Vahepeal heidame suveks tõstekangi eemale, kuid enda mitmekülgse arendamiseks tegeleme edasi mängude, kergejõustiku, ujumise ja teiste alade harrastamisega, et kehaline konstitutsioon uuesti kangile asumiseks sügisel ei langeks, vaid veelgi tõuseks.

Selleks parimat edu!

A. MÄLL

Parimad meistrivõistlused

H. Niiler

Üle kuu kuu kestnud käsipallimeistrivõistlused on lõppenud. Möödunud meistrivõistluste hooaeg on olnud pikemaid, kuna seda venitasid maavõistluste edasilükkamised, mis omakorda olid tingitud tugevast pakasest.

Peab ütleva, et meistrivõistlused olid pinevamad ja üllatusrikkamad varem peetuist ja nii mõnigi võitkaotus on annud meeskondadele häid õppetunde järgnevateks hooegadeks. Juba hooaja pikkus oli nii mõnelegi heale meeskonnale saatuslik, sest meeskondade vormishoidmine pikal hooajal nõudis palju kogemusi ja oskust. Nii võis panna tähele, et meeskonnad, kes alustasid harjutamisega varasügisel, töötasid ennast üle. Teisalt aga meeskonnad, kes suhtusid mängusse hooaja alul rohkem ükskõiksemalt või kellel puudusid suuremad võidulootused ja kes sellepärast ka liig intensiivselt ei harjutanud, võisid hooaja teisel poolel tugevamaidki vastaseid võita. Sealjuures ei või ütelda, et nende absoluutne mänguvõime oleks vastase omast parem olnud. Nad saavutasid edu hooaja lõpul vaid seepärast, et nende head vastased olid kas ületöötanud kehaliselt või ülepingutatud hingeliselt, mis tekitas mängijates väsimust, ükskõiksust, ärritatavust.

Nii võisime tähele panna, et hooajal üksikute meeskondade mänguvõime oli väga kõikum.

Meistermeeskond ASK, tulles kolmandat korda Eesti meistriks, ei saavutanud meistritiitlit enam nii suure ülekaaluga kui eelmistel aastatel. Väliselt vaadatuna oli ta mänguvõime ühtlane (5 võitu ja 1 kaotus sügis- ja kevadvoorus), kuid sisuliselt esines ta hooaja teisel poolel palju nõrgemini kui esimesel.

Nii näeb meie euroopameistrit A. Kreeki tema võistluskaaslane Viljandist Henn Arvo

Ask'i vabanduseks võiks ju tuua asjaolu, et paljudes mängudes ta esines teise järgu jõududega. Kuid see asjaolu näitab, et meeskonna liikmed ei ole enam niipalju mängust huvitatud, et oma vaba aega ohverdada võistlusiks. See tähendab meeskonna demoraliseerumist. Meeskond kui üksus võib olla võistlusvõimeline vaid siis, kui kõik meeskonna liikmed tunnevad suurt vastutust meeskonna saatuse ja heaolu eest. See põhimõte oli maksev ASK-s kolm-neli aastat tagasi. Aeg-ajalt on aga see vaim kadunud, ja peaks see nii jätkuma, on ASK'i võidukäik pidurdatud ja ta peab loovutama meistritiitli korvpallimängust rohkem huvitatud seitsile.

ASK'i võitu kindlustasid vaatamata ta sisemisele lõhenemisele meeskonna kolm sammast — Veskila ja vennad Eriksonid. Niikaua kui mainitud kolmik oli mängus, oli ka võit kindel, ükskõik kes ülejäänutest mängijatest neile assisteerisid. Puudus üks sellest kolmikust, oli mängu tulemus väga kaheldav. Tuleb vaid imetleda, et ükski ASK'i vastastest ei suutnud kasutada mainitud ASK'i nõrkust ja juhtida pealööki ASK'i nõrkadesse kohtadesse.

Kalev alustas hooaega suure bravuuriga ja paljutõotavalt. Ta oli täiendanud oma meeskonda head noorte jõududega. Ka oli ta jõudnud üle teda palju aastaid ruineeritud nn. „klike“ poliitikast, kus vaid vanad mängijad esinesid võistlustel ja noored pidid kogu hooaeg vaid „pinkii soojendama“. Kapten Altosaar juhtis mängu suure talendiga; noortes oli usku temasse ja tema korraldustesse. Nii lõpetas Kalev hooaja esimese poole, võites kõik vastased. Kuid kogu hea algatus purunes hooaja teisel poolel. Teise voo esimesel mängul seisis Kalev Tartu NMKÜ vastu kaotuse lävel ja pääses mängu viimisel minutil paari vabaviskega kaotusest. Ja nüüd algaski Kalevi kaotuste seeria ASK'ile, ÜENÜTO-le ja Russile. Kalevi heast moraalist hooaja teisel poolel ei olnud enam juttugi.

Usun, et meeskond võib „rööbastest välja joosta“ niisugustel juhtudel vaid siis, kui hooaja alul on mängijatele liig palju lubatud, kui maksku mis maksab on ihaldatud saavutada esikoht. Kaotus, kas või üks, sarnasel juhtumil mõjub demoraliseerivalt. Siis hakkavad tekkima sisemised lõhed ja meeskonna moraalilangust on raske pidurdada. Oleks Kalev suutnud vastu võtta kaotuse ASK'ilt rahulikult ja sportlikult, püüdnud vigu parandada ja tõsiselt hinnanud iga järgnevat vastast, oleks ta vististi saavutanudki meistritiitli. Selleks olid eeldused hooaja lõpul väga head; sest meistermeeskond ASK ei suutnud lõpul näidata kuigi head vormi, kuna ta mängijad olude sunnil ei saanud korralikult harjutada.

Tabeli kolmas — ÜENÜTO, liiduklassi uustulnuk, saavutas märkimisväärseid tulemusi. ÜENÜTO'l on head ja paljutõotavat materjali, kuid tööd tuleb teha nii tehnika kui ka taktika alal. Hooaja lõpul näis meeskond olevat ületöötanud. Vahest põhjustas seda hooaja pikkus ja intensiivne töö harjutustundidel kogu hooaja vältel. Pikal hooajal tuleb meestele anda võistluste vahel puhkust või muuta töö iseloomu. Nii võiksid korvpallimängijad, kui ilmnevad ületöötamise tunnused, korvpalli asemel nädala ühel harjutustunnil mängida võrkpalli. See kosutab mehi vaimselt ja annab neile tarviliku puhkuse.

Vanameistrid Tartu NMKÜ ja Russ jäid tabeli keskpaika. Neist esimene alustas hooaega suurte kaotustega ja näis, et ta ei ole suuteline enam pead

tõstma. Siis aga tuli järsk pööre ja neljandast mängust alates võistlused kas võideti või kaotati vaid ühe või paari punktilise vahetega nii, et lõpubilanss kujunes „fifty-fifty“ st. võidud ja kaotused olid võrdsed.

Umbes sama oli lugu ka Russ'iga. Tema rõõmuks ja uhkuseks aga olid võidud tabeli juhtide ASK'i ja Kalevi üle.

Nii Tartu NMKÜ-s kui ka Russ'is mängisid peamiselt vanad veteraanid. Tehniliselt jätsid meeskonnad palju soovida, ka võimed olid keskpärased. Kuid mängukogemus, taktika ja rahulikkus olid nende voo- rusteks. Pikk hooaeg neid ei häirinud ja seepärast jäidki nad liiduklassi püsima, kuna tehniliselt ja võimete poolest paremad Tallinna NMKÜ ja Nõmme ÜENÜ nooruse tuulispäisuse ja kogemuste puudumise tõttu meeskondade eliitridadest olid sunnitud lahkuma.

Tallinna NMKÜ hulgal võistlusil esines loiult, suutmata saavutada või pidada edu. Lõppminuteil tuli aga kaotus, kuna ei suudetud pareerida vastase lõppspurti. Nõmme ÜENÜ sellevastu võitles igas mängus. Kuid liigne rabelemine ja ülepuüdlikkus mängu lõppminuteil oli kaotuste põhjuseks.

Liiduklassi uustulnuk Tartu Kalev omab head materjali, kuid meestel tuleb läbi teha põhjalik ettevalmistus kehakorrastamiseks, mängutehnikas ja taktikas. Teine liiduklassi uustulnuk Russ II omab head mängu rutiini ja tehnikat, kuid kasvult on mängijad lühikesed, ja suurte mängijate vastu nad vaevalt on suutelised oma mänguvõimet näitama, olgu see nii hea kui tahes. Teine asi on muudugi, kui Russ täiendaks oma ridu mõne pikakasvulise ja ühtlasi ka kiire mängijaga.

P eab tähendama, et meeskondade taktikaline külg paraneb iga aastaga. Liiduklassi meeskonnad mängisid eranditult mõne kava järgi. Sarnane kavakindlale mäng varem või hiljem hakkab andma tulemusi, mis ühtlasi tõstab meeskondade mängutaset. Kavakindlale õppimisele on palju kaasa aidanud asjaolu, et kõik meeskonnad omavad treenereid, kes juhatavad õppetööd ja ka võistlustel on meeskonna juhtijateks ning nõuandjateks.

Kaitse peaaegu kõik meeskonnad mängisid nn. mees-mehe-vastu-kaitset, kus iga kaitsemängija takistas temale määratud vastast. Sellele kaitseüsteemile on üle läinud ka lätlased ja leedulased, kuna see arendab meeste võimeid, tõstab esile rivaliteeti ja arendab iga üksiku mängija vastutustunnet.

Vaid harukordadel tarvitati nn. maa-ala kaitset, kus iga kaitsemängija takistas temale määratud alas- se tulevaid vastaseid või vastast.

Üksikutele juhtudel tarvitati mõlema mainitud kaitse kombinatsiooni, kusjuures esimene kaitserida mängis maa-ala- ja teine rida mees-mehe-vastu-kaitset, või vastupidi.

Ka esines juhtumeid, kus vastasmeeskonna paremat, kiiremat ja osavamalt mängijat takistati kahe mängijaga, jättes vabaks ühe vastasmeeskonna nõrgematest mängijatest.

Moodsate sulu- ja katteformatsiooni pealetungide vastu ei suutnud nooremad meeskonnad kuigi tõhusalt võidelda.

Sulu- ja katemängude vastu on parimaks abinõuks kaitsetele, et nad välkkiirelt oma vastaseid vahetaksid. See manööver aga sageli ei õnnestunud. Loodame, et järgmisel hooajal näeme kaitse selles osas märgatavat paranemist.

Silmanähtavalt aga on paranenud kaitsetöö haakvisete vastu korvi lähedusest. Meie pikemad mängijad ei suutnud enam korvi all ennast nii maksmata panna kui eelmistel hooajadel. Siin võivad olukorrad veelgi paraneda kaitsete kasuks.

Pealetungis võis tähele panna pealetungimängu süstematiseerimist ja ratsionaliseerimist. Vaid üksikute meeskondade juures võis märgata pealetungi

osas huupi-mängu. Suurem osa aga püüdis vastase kaitse läbida peamiselt sulu-formatsioonis. Ei puudunud ka üksikud katsed katteformatsiooniga, kuid asja uudus ei võimaldanud veel mainitud pealetungi viisi täielikult ära kasutada.

Nn. kiire üleminekuga pealetung puudus peaaegu täielikult. Vaid üksikutele mänguhetketel mõned meeskonnad saavutasid sellega rea tulutoovaid punkte. Kiire üleminekuga pealetungi ei ole enam võimalik rakendada täies ulatuses kaitse töö tõhusamaks muutmise tagajärjel, kuid seda tuleks siiski kasutada igakord, peaks selleks avanema võimalused.

Möödunud hooaeg on annud rea lubavaid jõude. Eesti korvpallimängule on võrsunud uus generatsioon, kes on varsti vääriks üle võtma vanadelt suurel ja kohustavatel ülesandel.

Meie vanem mängijatepõlv, karastatud ja vint- sutatud suurtest võistlustest, on aga näidanud suurt mängukogemust, juhtimisvõimet ja vilumust võistlustel. Usun, et just niisugune kombinatsioon, kus noored, kiired ja väledad mängijad mängivad koos vanade ja kogenenud kaastlastega, annab parimaid tulemusi rahvusmeeskonna moodustamisel.

Meie vanad „kännud“ Altosaar, O. Erikson ja R. Keres oskasid oma meeskondi hästi juhtida ja ise näitasid paljudel kordadel head mänguvõimet. Nende meeste kohta peab mainima, et nad oma vanusele vaatamata on suutnud mängu arenemisega sammu pidada. Teiste sõnadega — nad, vaatamata oskustele, on alalise õppimisjärgus. Sellega on nad suutnud püsida oma meeskondade esiridades, tõstes meeskondade mänguvõimet ja oskust. Vanema ja uema generatsiooni vahelise ajajärku kuuluvad mängijad, nagu Veskila, Amon, Arens, A. Juurup, Mahl, Vinogradov, Ressar jne. Peale esimese ei näidanud nad hiilgavaid võimeid. Veskila mäng on muutunud rahulikumaks ja stabiilsemaks ja temast võib loota tulevikus meie rahvusmeeskonnale head ja tubliti juhti.

Seevastu meie noorem põlv — Ugam, Press, V. Erikson, Kalberg, Larka, Tilling, Tiits, Sillo jne. — on suutnud omandada head mängukooli ja peavad täitma vakantseid kohti rahvusmeeskonnas. Mainitud meestel ei ole puudust võistlusvaimust, mänguoskusest ja närvist. Neile on vaja rida häid välisvõistlusi, mis neid läbi ja läbi karastaksid rahvusvahelisteks mängijateks.

Kokku võttes võime täielikult rahule jääda meistrivõistluste tulemustega. Möödunud aasta on annud meile palju häid kogemusi, arendanud edasi võistlusstrateegiat ja kasvatanud meile rea tulevikuga mängijaid.

Aleksander

Reinvald saavutas maailmas esmakordselt väikekaliibrilise püssi põlvelt asendist maksimumi 200 silma

Sürpriise ja arvused käsipalli meistrivõistlustelt

1939/1940. a. hooaja Eesti meistrivõistlused käsipallis venisid koos kontrollvõistlustega maisse. Tartu ASK suutis tulla järjekordselt korvpallimeistriks, kuigi pärast sügisvoorust juhtis Kalev. Tartlased aga revanšeerisid kevadvoorus ja kuigi nad sellel said siiski ühe kaotuse (Russilt), tasandas tee meistritiitlile Kalevi kaotused ÜENÜTO-le ja Russile. Nii tuli ASK meistriks, ilma et vaja oleks olnud kolmandat matši Kaleviga. Kolmandaks platseerus kindlakujuliselt ÜENÜTO, kes mängis liiduklassis esimest aastat. ÜENÜTO on viimastel aastatel võimsalt tõusnud kõigil spordialadel, mida ta harrastab. Tarvitseb ainult märkida, et ta murdis Kalevi hegemoonia võrkpallis, tulles ise meistriks nii meeste kui ka naistele, ja et ta edukalt esineb jalgpalli liiduklassis. Viimases ähvardab teda küll ringkonklassi langemise oht, kuid meeskonna mäng on järjest paranenud, nii et tema väljalangemisest oleks isegi kahju meie jalgpallile.

Suurimad sensatsioonid olid kontrollvõistlustel, kus need sarjade meistrid, kes automaatselt ei tõusnud liiduklassi, pääsesid viimasesse siiski väljakutsematšide võitmisega. Nii lõi Russ 2. korvpalli kontrollvõistlusel liiduklassi tabeli eelviimast — Tall. NMKÜ-d — ja järgmisest hooajast on Russil õigus liiduklassis kahe meeskonnaga startimiseks! Kuigi kahe meeskonnaga startimiseks liiduklassis on võimalus ammu loodud, täitus see tänava esmakordselt. Peale Tall. NMKÜ langes liiduklassist välja Nõmme ÜENÜ, kelle asemele automaatselt tõusis sarjade meistrina Tartu Kalev. Seega on Tartul nüüd liiduklassis kolm meeskonda.

Võrkpallis langes automaatselt välja Pärnu Kalev, keda sarjade meistrina asendab Kalevi-Lina NMKÜ. Kontrollvõistlusel saavutas aga liiduklassis startimise õiguse Valga SK, lüües vastaval võistlusel ESS-i. Nii tõusid kõik sarjameistrid liiduklassi. See on meie käsipalliajaloo esmakordne.

1940/1941. a. hooajaks on liiduklasside koosseisud järgmised: korvpallis — ASK, Kalev, ÜENÜTO, Tartu NMKÜ, Russ I, Russ II ja Tartu Kalev; võrkpallis — ÜENÜTO, Kalev, ASK, Kalevi-Lina NMKÜ ja Valga SK.

Naistele tulid meistriteks korvpallis Kalev ja võrkpallis ÜENÜTO.

Arvelaul lükatuna on korvpalli meistrivõistluste kohta lisada, et meeste liiduklassis olid seekordsed võistlused (kaasa arvamata lisa- ja kontrollvõistlused, millele võrdlemiseks pole mõõdupuud) eelmistest meistrivõistlustest veidi korvidevaesemad. Kui 1938/1939. a., millal võistlused peeti esmakordselt kahes voorus, visati kokku 3233 korvi, siis nüüd oli neid 3023, seega 210 võrra vähem. Korvide arvu vähenemise tingis konkurentsi tasavägisemaks muutumine. Neid matše oli väga vähe, kus üks pool lõi teist suure punktide vahega. Suurim vahe oli Russ-Nõmme ÜENÜ matšil — 56 : 24, seega 32 punkti. Võrdluseks märgime, et eelmistel võistlustel oli suurimaks korvide vaheks 53.

Kõige rohkem korve viskas ASK, nimelt 505. Eelmine kord meistriks tulnud saavutas ta aga 595 punkti, mis seega püsib rekordina. Kui 1938/1939. a. viskas kogu võistluste kohta väikseima arvu korve liiduklassist väljalangenud Pärnu Kalev — 307, siis nüüd oli väikseima korvide arvuga meeskonnaks neljandaks platseerunud Tartu NMKÜ, kuid 351 korviga. Veelgi iseloomustavam on, et kui varematel meistrivõistlustel oli kõigil viiel esimesel meeskonnal aktiivne korvide suhe, siis nüüdsetel võistlustel oli see ainult kahel meeskonnal — ASK ja Kalev, kuna kolmandana oli viiendaks jäänud Russil huvitaval kombel täpselt tasakaalus suhe 435 : 435!

Keskmiselt visati igal matšil kokku 71,97 punkti (1938/1939 — 77). Meistermeeskond ASK viskas igal matšil keskmiselt 42,08 p. Võrdluseks Läti tänavustest meistrivõistlustest on tuua, et sealne meister Riia ASK viskas 14 matši kohta (seega 2 matši rohkem kui meie meistrivõistlustel) täpselt 600 punkti, mis annab keskmiseks 42,85 p. Seega viskasid mõlemad meistrid peagu võrdselt korve.

Korviderikkaimad matšid olid: ASK-ÜENÜTO 63 : 60 (seega 123), mis on uus rekord, ASK-Nõmme ÜENÜ 61 : 45 (106) ja ÜENÜTO-Russ 56 : 44 (100). Kõige vähem korve saavutati ASK-Tartu NMKÜ matšil — 19 : 18, seega ainult 37 korvi, mis on madalaimaks arvaks kahevoorstel meistrivõistlustel. Kõige rohkem punkte ühe matši kohta saavutas ASK matšil ÜENÜTO-ga — 63, kõige vähem Russ matšil Tartu NMKÜ-ga, kellele kaotas 17:25. Ühe poole 1-punktise võiduga lõppes 3 matši — ASK-Russ 26:25, ASK-Tartu NMKÜ 19:18 ja Tartu NMKÜ-ÜENÜTO 31 : 30.

Võrkpallis võitis ÜENÜTO kõik 8 matši, kaotades kokku ainult 3 geimi. See on uueks rekordiks. Kõige vähem geime võitis ESS — 5, ühtlasi kaotades kõige rohkem geime — 14. Viimane arv on uueks rekordiks, kuid võidetud geimide suhtes on madalam arv 1938/1939. a. võistlusel, kus Pärnu Tervis võitis kokku ainult 3 geimi, seejuures siiski ka ühe matši võites.

Täpsemal kujul on mõlemad liiduklassi tabelid toodud äsjajailmunud Eesti Kehakultuuri Aastaraamatus. Siinkohal toome nad lühendatud kujul:

KORVPALL:	Matše	Võite	Kaot.	Korve	Punkte
1. ASK	12	10	2	505 : 397	20
2. Kalev	12	9	3	467 : 376	18
3. ÜENÜTO	12	7	5	473 : 487	14
4. Tartu NMKÜ	12	6	6	351 : 361	12
5. Russ	12	4	8	435 : 435	8
6. Tall. NMKÜ	12	3	9	405 : 475	6
7. Nõmme ÜENÜ	12	3	9	387 : 492	6

VÖRKPAAL:	Matše	Võite	Kaot.	Geime	Punkte
1. ÜENÜTO	8	8	—	16 : 3	16
2. Kalev	8	5	3	12 : 8	10
3. ASK	8	3	5	7 : 10	6
4. ESS	8	2	6	5 : 14	4
5. Pärnu Kalev	8	2	6	8 : 13	4

RINGKONNAKLASSI SARJAMEISTRID:

Korvpall: meeste — Russ II ja Tartu Kalev, sarjade meister Tartu Kalev; naistele — Kalev ja ASK, Eesti meister Kalev.

Võrkpall: meestele — Kalevi-Lina NMKÜ ja Valga SK, sarjade meister Kalevi-Lina NMKÜ; naistele ÜENÜTO ja ASK, Eesti meister ÜENÜTO.

Võimlemisõpetajate suvipäevad

Õpetajate Koja keskkooli- ja gümnaasiumiõpetajate sektsioon koos Eesti Võimlemisõpetajate Seltsiga korraldab eeloleval suvel, 26. juunist — 1. juulini, Narva-Jõesuus võimlemisõpetajate suvipäevad. Kavas on võimlemise oskussõnad, välisvõimlemine, keskkooli ja gümnaasiumi kehalise kasvatuses miinimum-õppekava, kehalise kasvatuses „raudvara“ küsimus, ujumine ja vetelpäästmine.

Suvipäevadest võivad osa võtta kõik keskkoolide, gümnaasiumide ja kutsekoolide võimlemisõpetajad. Algkoolide õpetajaile on osavõtt võimaldatud võimaluse piires. Osavõtjaille hangitakse soodustused raudtee ja suvituskohas. Korraldajavõimkond asub Tallinnas, Roosikrantsi 11, tel. 476-67.

SEKUNDID Elu ja SURMA vahel

3. Ei midagi muud peale kiiruse!

Veel üks teine situatsioon. See oli Nürnbergringil, võistlusel Saksa suurauhinnale, rahvusvahelise spordi rängemal võistlusel, kus rajal on maailma parimad võidusõitjad. Hullumeelne kihutamine, kus pole muud püüet kui edasi! edasi! Mõõda lähimast võistlejast, järele järgmisele, jälle mõõda. Kiirus, ei midagi peale kiiruse. Mitte ainult võita — ei, võita ülekaalukalt, suure edumaaga, olla palju kiirem teistest. Ja sõidurada juusteravalt silmas pidada. Seal läheb sõit mäest üles — kui seda ei teaks, siis ei näeks seda. Ei näeks, kas tee viib järsult alla paremkurvisse, sealt üles, ei näeks isegi seda, kas selle kurvi järele tuleb sirge, millel saab arenada suurimat kiirust, mida see rada võimaldab. Seda ei nähta, kuid teatakse ometi, kuna Nürnbergiring on sõitjal juba peas. Kui aga mõne sellise kurvi taga kerkib esile takistus, siis seda ei või näha ega teada. Seal võib mõni auto olla tee ette keeranud, seal võib mõni sõiduk vea pärast parajasti pidurduda. Peab alati olema valvel, närvid töötama kiiremini kui mootor.

Nii oli ka sel võistlusel. Üks konkurent asus minu ees, — keegi välismaalane väikese autoga. Ühe sellise kurvi taga ta liikus äkki minu ees. Temast tuleb mõõda kihutada, nii ruttu kui võimalik, mitte kõhelda. Umbes kahekümne sekundi pärast, võib-olla ka kolme- või neljakümne pärast. Loodetavasti ta läheb teelt eest, ta peab mind ju peeglist nägema. Jah, ta näeb mind, ta kaldub juba paremale. Veel on vahemaa liig suur. Mõlemal sõidukil on ju peal väga tähelepanuväärne tempo. Umbes kakssada kilomeetrit, võib-olla ka pisut rohkem. See on pikal sirgteel, mis viib tribüüni ette. Vasemal ja paremal tuhandeid inimesi, lahutatud sõiduteest vaid väikeste kraavidega. Too pole just eriti meeldiv osa sõiduteest. Autod hüplevad seal põrgulikus tempos. Muidu aga ebakardetav, kaugel vaatepiiriga, ka küllalt lai teistest möödumiseks.

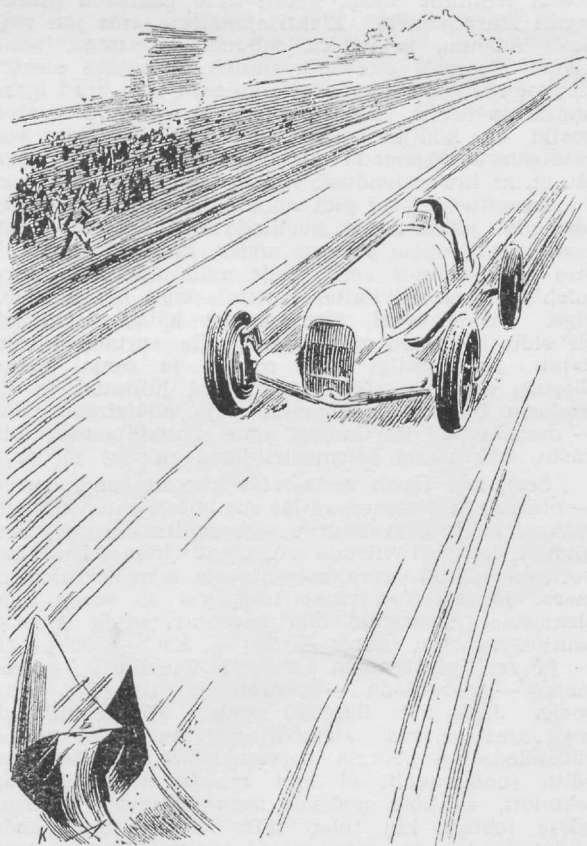
Niisiis lähemale ja mõõda. Vahemaa on kaheksakümmend meetrit, nüüd võib-olla kõigest kuuskümmend. Kuid: mis on siis see? — Eessõitvast masinast irdub midagi, suur tükk plekki lohiseb järel. Välismaalane kaotab ju kogu oma masina saba, karosserii terav tipp lohiseb järel, on üht otsapidi veel kinni auto küljes. Nüüd mõõda, et sõitja tähelepanu juhtida juhtunule. Kiirust juure — ei, võimatu — nüüd katkeb ka saba hoidev viimane niit, saba langeb maha, teeb inertsil mõjul veel mõned meetrid sõidusuunas kaasa, koliseb ja hüpleb piki rada ja jääb siis keset sõiduteed seisma.

Nüüd tuleb pilpaid, mõtlen, pidurdamine ei saa tulla kõne allagi, vahemaa on selleks liig väike. Mõõda vasemalt või paremalt, sealt, kus tee on laiem, kust pääsen mõõda takistust riivamata. Kuid sellise tempo juures masinat pisutki viia kõrvale tähendab juba suurt hädahoitu, isegi mõni sentimeeter võib saada saatuslikuks. Pean saama mõõda — see on väiksem halb. Üsna nõrgalt pöörata rooliratast — kuid sellest piisab, et ta vasturoolimise ajal vasema tagupoole rattaga satub kraavi. Inimesed, kes seisavad seal taga, näevad seda, näevad veel palju enam, näevad mind juba kihutavat rahvamassi, näevad mind lendavat ülepea-kaela. Masin on aga minu valitsemise all, tean

väga täpselt, et siin on tegemist paari sentimeetriga, vähimgi viga võib tähendada katastroofi nii või teisiti. On olemas vaid üks võimalus: pean läbi pääsema kraavi ja autosaba vahelt. Juba ongi masin jälle kurssis, hädahoit on möödunud, ja juba vajutab minu jalga gaasi juure. Võistlus on alanud uuesti. Jälle oli hädahoitu märkamine, kaalutlemine ja teotsemine sündinud murdosa sekundi vältel. Kas võib sellisel juhul üldse kõnelda kaalutlemisest? Ei, parem siiski on nimetada seda vaistuks.

Tuleb vaid pea hoida selgena, ei tohi kaotada rahu, sest kui hakatakse mõtlema, kaotatakse aega, kalleimat aega, mis võib hävitada elu või vähemalt väljavaated võidule — ja siis teotsetakse surmkindlalt valesti.

Vahejuhtum pidi pealtvaatajaile näima äärmiselt kardetavana, sest kui kihutan sealt mõõda järgmise ringi ajal, siis seisavad inimesed tükk maad kraavist kaugemal. Nad hüüavad ja juubeldavad mulle. Taipasin olukorra tõsidust alles tükk aega hiljem, kui pärast võistluse lõppu sõitsin auringi tavalise autoga.

Katkes saba hoidev viimne niit, saba langetas maha, ta kolises, hüples ja jäi siis keset minu sõiduteed seisma.

4. Kui 320 km tunni kiiruse juures lõhkeb rattakummi

Ma ebamugavaima silmapilgu elasin üle 1934. a. detsembris, kui püüdsin Avusel püstitada uut maailmarekordi. Meie Mercedes-Benz'i meeskond tuli Ungarist võidukalt tagasi, olin seal püstitanud ühe maailmarekordi ja mõned rahvusvahelised rekordid. Berliinis pidin neid jätkama. Tahtsin rünnata mitmesuguseid pikkusrekorde. Säärased üritused on osavõtjatele alati väga väsitavad ja kurnavad. Peab omama kohutavalt kannatlikkust. Ei saa lihtsalt istuda autosse ja öelda: „Nii, nüüd hakkame tegema rekordsõitu.“ Ei, esmalt tuleb sooritada igasuguseid katseid. Küsimuses ei seisa üksnes tippsaavutuste parandamine, vaid peamiselt auto võimete proovimine, et teada saada, kui suurt kiirust ta suudab arendada.

Teooria ja praktika ei ole selles suhtes kaugelki ühel arvamisel. Oma osa mängivad seal temperatuur, õhuniiskus, tuul, maantee kleepuvus jne., ja kõik need tegurid kokku avaldavad mõju tulemustele. Tuleb katsetada ja ikka katsetada, kuni ollakse viimaks nii kaugel. Ja siis kerkib küsimus: kas materjal peab vastu sellele? Kas ei leidu kuskil mõnd nõrka kohta? Oodatakse head ilma, sõidetakse paar korda rada läbi, tullakse jälle välja, astutakse jälle sisse — nii läheb tunde ja tunde, mõnikord see kestab päevi, mõnikord isegi nädalaid.

Läks lahti tunnisõidu-rekordile. Kõik ettevalmistused olid tehtud ja ma istusin võidusõidulimusiini. Kate tõmmati peale ja ma viibisin väikeses klaasmajakases. Depoost, kus sõidu ajal viibib meeskonna tehniline staap, lükati auto paarsada meetrit tagasi stardijoonele. Elektriapanajaja, mis iga ringi peab mõõtma sajandiku sekundi täpsusega, pandi käima, tõmmati ette lint, millist läbibistades elektristopper hakkab tiksuma, telefoneeriti veel kord igasse punkti ja küsiti, kas tee on tõesti vaba, kas valvepostid on kõikjal väljas. Iga kui väiksem viga võis uuesti tähendada mitut ootamispäeva, ja julgeolu on ka kiirusetenduste juures tähtsaimaks nõudeks.

Arvestuste järgi pidi nüüd kõik klappima, kiirusest pidi jätkuma, et püstitada uut rekordi. Auto seati stardijoonele, mootor undas, ja nüüd ma seisin otse ajavõtjalindi ees. Selle rekordiürituse juures tuleb startida käivitatud mootori, kuid seisva sõidukiga. Oli lülitatud sisse esimene käik, vasem jalga oli siduril, parem aga valmis alla suruma kiirendajat. Seal anti juba märku ja samal hetkel söötsin minema. Neli käiku läbi lülitatud ja siis lendasin üle betoonigakaetud raja nõorsirgelt edasi — metsikumalt kui kunagi enne söötsin puud mulle vastu, vilksatasid kilomeetritulbad minust mööda.

Seal, kus lõpeb mets, võis kõrvalt tunda survet — niisil ei valitsenud väljas sugugi absoluutne tuulevaikus. Tuule kõrvalturve võib sellise kiiruse juures sõiduki kergesti litsuda sõiduteelt kõrvale. Mõnikord see sünnib vaevaltmärgatavalt, teinekord elementaarse jõuga. Too väike tuul, kui oli teada tema olemasolu, ei saanud olla kardetav. Pilk kiiruseosutule. 240 km tunnis — 260 — 280 — 300 — 310 — ja veel pisut enam. Paistab lõunakurv — gaas maha — pidurdada — pöörata ja siis sõita põhja poole. Jälle üles ligi 320 peale. Mööda kihutada tee ääres seisvast ajamõõtjamajakasest — tempot vähendada — pöörata paremale põhjakurvisse, see võtta juusteravalt, ei tohi raisata kümnendikkugi sekundit, — kõik maksab aega. Vaevalt on suur pööre tehtud, kui tuleb jälle kiirust juure anda, sõiduk lendab üle raja, rattad tiirlevad ägedas tempos, sõidutuul libiseb mööda voolujoonelisest karoseriist, kuid sellest hoolimata ta ulub ja oigab, ta surub end sõidukile vastu, see lõikab ta läbi, ei jäta keerise tekkimiseks aega. (Järgneb.)

Üle aastate selja

E. Spordilehe käesoleva numbriga lõpetame Eesti kergejõustiku rekordide arengute tabelite avaldamise. Käesolevas numbris toodud alades ametlikult Eesti rekorde enam ei kinnitata, millega need tabelid jäävadki toodud kujul lõplikeks.

Järgmisest numbrist hakkame avaldama iga kord umbes üks veerg kõigi teiste riikide praegusi kergejõustiku rekordide tabeleid.

60 m		3.02 E. Hiop	1913
7,5	Vanamölder	(3.05 H. Tammer	1917)
7,4	E. Hiop	3.02 E. Lahi	1923
7,1	A. Normak	3.04 F. Ütt	1927
7,1	J. Villemson	3.07 G. Laur	1929
7,0	R. Toomsalu	Kolmik hoota	
7,0	G. Vuht	7.73 E. Hiop	1912
		7.83 L. Tõnson	1913
		8.42 H. Tammer	1916
		8.81 E. Hiop	1917
		8.87 L. Blumenhoff	1926
		8.95 F. Ütt	1927
		9.02 V. Umverk	1932
		Vasar (5,44 kg)	
		41.10 G. Kalkun	1931
		44.86 K. Miitel	1933
		58.33 K. Annamaa	1934
		Raskus (12,5 kg)	
		13.68 A. Mõtte	1920
		15.18 H. Tammer	1921
		15.69 H. Blumberg	1922
		16.77 M. Liinat	1929
		17.05 A. Teearu	1933
		17.22 K. Annamaa	1934
		17.35 K. Annamaa	1934
		17.58 K. Annamaa	1935
		19.22 O. Linnaste	1940
		Raskus (25 kg)	
		8.30 H. Tammer	1919
		8.32 H. Tammer	1920
		9.50 H. Tammer	1921
		9.90 J. Nurmik	1928
		Kuul kahe käega	
		25.22 (14.09) H. Tammer	1920
		26.30 (14.09) P. Määrits	1932
		28.02 (15.90) A. Kreek	1937
		29.05 (16.40) A. Kreek	1939
		Ketas kahe käega	
		70.51 (39.40) A. Ohaka	1915
		72.97 (41.56) A. Kolmpere	1922
		76.55 (45.06) N. Feldman	1929
		78.30 (42.58) E. Lilienthal	1939
		Oda kahe käega	
		87.68 (49.67) A. Kolmpere	1918
		100.81 (60.93) A. Kolmpere	1921
		107.88 (62.32) J. Laidvere	1932

* Läänud aastal saavutatuna jäi ametlikult kinnitamata, kuna just käesoleval aastal otsustas Kergejõustiku Liit katkestada sel alal ametliku rekordide registreerimise.

KUULSUSTE Galerii

Lon Myers

Väljaspool kahtlust võib läinud sajandi kuulsaimaks jooksjaks nimetada jänkrit Lon Myers'it. Kui käesoleva sajandi populaarseima jooksjana Paavo Nurmi oli ainult kestvusjooksja, siis Lon Myers oli oma vormiaastail võitmatu distantsidel 50 jardist kuni 1 miilini. Seega olid temas ühendatud sprinter kui ka kestvusjooksja. Ta suutis ühel võistluspäeval võita USA meistritiitlid korraka 4 distantsil — 100, 220, 440 ja 880 jardi, ning nädal hiljem samadel distantsidel tulla ka Kanada meistriks! Sääraste saavutuste põhjal võib Myersit pidada mitte üksnes oma aja, vaid koguni kõigi aegade võimsaimaks jooksjaks.

Kui startis Myers, siis valitses maailmas n.-n. valsside ja bakenbartide ajastu. Sõideti kõrgetel jalgratastel. Võistlustele ilmusid daamid lornettidega, härad aga monoklittega ja tsilindrites. Juuksed olid kaugele lõhnavalt pomadeeritud ja kõneluste vahele oli kombeks raputada prantsuskeelseid lauseid. Sõerajad olid luksus ja need olid märgitud lintidega, rohkem siiski joosti mururadadel. Igati oli see täiesti erinev maailm praegusest. Praegust momenti maailmas meenutas vahest üksnes see, et ka siis räägiti Prantsuse ja Saksa vahelistest lahingutest Sedani juures.

Lon Myers või, täieliku nimega, Laurence Eugen Myers sündis maailma 15. veebr. 1858. a. Richmondis. Juba poisina avaldas ta suurt kalduvust jooksudeks ja mängudeks. Noore raamatupidajana läks ta õnne otsima New Yorki, kus avastas endas häid võimeid jooksudeks. Ei saa ütelda, et Myers oluks kehaehituselt nägus kuju. Ta oli 172 sm pikk, kuid kaalus ainult 50,8 kg! Seda väikest kehakaalu kandis pikad, isegi ülipikad ja sihvakad jalad, mis võimaldasid tal

arendada jooksustiili, nii et ta isegi suurima pingutuse puhul näis jooksvat sulgkergelt. Ta kehal ei näinud olevat kiudugi üleliigset liha ja oma jooksukaaslaste kõrval näis ta kõhnana ja õrnana. Kurioosne on see, et hoolimata oma suursaavutustest jooksuradadel oli Myers nõrga tervisega. Ta oli sageli haiglane, kannatades külmetuste, malaaria ja reuma all. Rida oma paremaid võistlusi sooritas ta sääras tervislikus seisundis, milles iga teine inimene olnuks naelutatud haigeveodisse.

Siiski on omapärane, kuidas Lon Myers sattus jooksuradadele. 1877. aastal soovis keegi mister Thomas astuda Shoti-Ameerika atletika klubisse, kuid ta hüljati, kuna tal polnud kaasas küllaldaselt raha kõrge sisseastumismaksu tasumiseks. Vihastatuna vandus Thomas asutada oma klubi, mis varsti muudaks eespool nimetatud klubi teisejärguliseks. Harva on kättemaks nii hästi õnnestunud kui sel misteril. Tema asutatud 20 liikmega Manhattan Athletic Club saavutas varsti maailmakuulsuse, jättes kõik teised klubid varju. Mõned aastad pärast asutamist oli Thomasi klubi USA meistrivõistluste korraldaja ja oma spordiväljaku omanik, mil olid sõerajad ja tribüün 3500 inimesele. Sellele edule võlgnes klubi suurimat tänu Lon Myersile, keda Thomas oli osanud enda värvidesse tuua.

Esimest korda tekitas Myers sensatsiooni 1879. a., kui ta ½ miili võites oli järgmisest vastasest finišis ees 40 m ja näitas ajaks 2.10,5. Kui ta pärast seda võitis veel rida handicap-võistlusi, viidi ta kokku USA veerandmiili meistri E. Merrittiga. Myers võitis ajaga 54,0, mis oli uueks USA rekordiks. Kuid see oli alles algus. Veel samal aastal jooksis ta 440 jardi 49,2-ga, mida peeti uueks maailmarekordiks. (Tege-likult oli küll samal aastal lõuna-aafriklane P. Blig-

Tsilindrites ja jalutuskeppidega ilmusid Lon Myersi ajal pealtvaatajad spordivõistlustele. Jooksu har- rastati peamiselt mururajal.

Eesti Kefakultuuri Aastaraamat XIV — 1940

E. Spordilehe aastateilijale on see tasuta kätte saadetud

naut saavutanud 49,0, kuid see polnud jänkidele teada). Sel jooksul Myers kaotas 110 m enne finišit ühe jooksukinga, kuid võistles sellest hoolimata lõpuni. Mõni aeg hiljem jooksis ta 220 jardi 22 $\frac{3}{4}$ sekundiga, mis oli ainult veidi nõrgem inglase Phillipsi nimel olevast maailmarekordist. Nüüd hakkas ta võitma ühe jooksu teise otsa, nii et paljud ennustasid ta peatset kokkuvarisemist ülisuurest pingutusest. Seda aga ei juhtunud, vaid Myers võidukäik jätkus. 1880. a. jooksis ta algul uued USA rekordid 250, 300 jardi ning 1 miili jooksudes ning siis 880 jardi maailmarekordiks 1.56 $\frac{1}{3}$ min. (Tollal fikseerisid ajamõõtjad aega mitte ühe kümnendiku, vaid $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ ja $\frac{1}{16}$ sekundi täpsusega). Samal aastal tuli ta neljakordseks USA ja Kanada meistriks, nagu on märgitud käesoleva kirjutuse alguses.

Inglismaal peeti Myersi saavutusi jänkide bluffiks ja, et oma arvamust tõestada, kutsusid inglased Myersi enda juure võistlema. Kui Myers saabus laevaga Londoni, lausus sealse Athletic Clubi sekretär kõhna ja õrna jänkit nähes pettunult, et Myers võivat küll olla hea jooksja, kuid inglaste vastu ei suutvat ta midagi. Lühikeste vaheaegade järele parandas aga Myers kaks korda 440 jardi maailmarekordi, algul 49,0 ja siis esimese inimesena alla 49 sek. piiri 48,8! Seejuures oli ta need saavutused püstitanud mururajal ja lüües ka parimaid inglasi. Ainult veidi aega hiljem jooksis Myers uue maailmarekordi ka 880 jardis — 1.56,0. Nüüd ei suutnud keegi tagasi hoida oma vaimustust, ja võistlustele, millel esines Myers, kogunes inglasi pealt vaatama mitmekordselt rohkem.

Suure vaimustusega kodumaal vastu võetud ei mõtelnudki Myers puhkusele, vaid jooksis sügisel New Yorgis üksteise otsa jälle kaks maailmarekordi — 1000 jardi 2.13,0 ja 440 jardi 48 $\frac{3}{4}$ sek.

Kuid iga vikat leiab kivi. Myersile oli selleks inglane W. G. George, keda jooksuajaloos on nimetatud läinud sajandi Nurmiks. Inglise oli esimese amatöörina jooksnud 1 miili alla 4.20,0, nimelt 4.19,4, ja kohe kerkis päevakorda viia vastamisi USA ja Inglise kuulsused. Sajandi suurvõistlus toimus 1882. a. novembris Ameerika pinnal. Esimese kohtamise, mis korraldati 880 jardis, võitis Myers 3-meetrilise edumaaga, näidates ajaks 1.57,0. Nädal hiljem sai ta aga inglasele lüüa 1 miilis, milles vastavad ajad olid 4.21,4 ja 4.27,4. See oli Myersi esimene tõsine kaotus. Otsustavana korraldati nende vahel jooks $\frac{3}{4}$ miilis. Myers aga haigestus ning võistlus tuli edasi lükata, kuni see toimus 30. novembril külma ilmaga (kraadiklaas oli alla 0°). Enne võistlust tuli jooksurajalt lumi pühkida. Võistlus arenes pinevalt. Peagu kogu distantsi jooksid mõlemad rinnutsi, lõpul aga võitis jõulisem inglane haigusest nõrgestunud jänki ees. Pärast võistlust oli Myers niivõrd välja kurnatud, et ta pidi end 2 tundi koguma, enne kui ta suutis väljakult lahkuda.

Arvati, et Myers on nüüd lõplikult läbi, kuid järgmisel aastal oli ta jälle stardis ja saavutas enda nimele kõik USA ja Kanada rekordid 50 jardist kuni 1 miilini, kokku 16-nel distantsil! 1884. a. sõitis Myers uuesti Inglismaale, oma sõnade järgi maalaariast vabanema, tegelikult aga George'ilt revanši otsima. Ta ruttas ühelt võidult teisele, kuid George hoidis temast eemale. Samal reisiril jooksis ta uueks maailmarekordiks 880 jardis 1.55,6. Järgmisel aastal sõitis ta uuesti Inglismaale, triumfeerides jällegi kõikjal, kuid jällegi George'iga kokku saamata. 440 jardi maailmarekordi parandas ta 48,6-le, mis jäi viieks aastaks ületamatuks.

Pärast seda otsustas Myers taanduda jooksurajalt. Küll püüdsid sõbrad teda meelitada ümber mõtlema, kuid Myers jäi oma otsuse juure. Raske südamega nõustuti Myersiga ja jumalagajātu puhul sõerajalt korraldati tema auks New Yorgi Madison Square Gardenis suurem spordipidu, mille puhta sissetulekuna talle ulatati 1800 dollarit. Sellega oli Myers muutunud ühtlasi elukutseliseks. Huvitaval kombel langes kohe ka publiku huvi Myersi vastu.

Kui arvate, et nüüd võiksime niikuinii pikaks veninud Myersi-loole punkti panna, siis eksite. Varsti sattus Myers rahalistesse raskustesse, milledest pääsmiseks otsustas sooritada come-back, nüüd juba elukutselisena. Tema vastasena tuli küsimusse üksnes W. G. George, kes vahepeal oli samuti siirdunud elukutseliseks. Pärast pikemaid kauplemisi saavutati äriiline kokkulepe kahe kuulsuse vahelise võistluse korraldamiseks Austraalias, kus elukutseliste jooksukultus oli kõrgel järjel. Esimene start toimus 1. mail 1886. a. ja Myers võitis George'i 1000 jardis kui ka $\frac{3}{4}$ miilis. Kaks nädalat hiljem kohtusid nad uuesti, kuid juba George'i spetsiaal-alal — 1 miilis. Ka selles võitis Myers! Nüüd oli ta igati tõestanud, et ta on maailma parim. Samal aastal jooksis George Londonis 1 miili tolle aja kohta muinasjutulise ajaga 4.12 $\frac{3}{4}$ min., mis püsis ületamatuna peagu 30 aastat. Myers ei lasknud end heidutada George'i hülgetulemusest ja kutsus George'i Sidneysse uueks võistluseks 1 miilis, kusjuures võitjale oli välja pandud 2000 inglisnaela. Sellegi võistluse, mis peeti 26. märtsil 1887. a., võitis Myers. Nädal aega hiljem võitis Myers kuulsa inglase veel kord, kuid 1500 jardis. Myersi need saavutused elukutselisena olid veelgi võimsamad kui võidud asjaarmastajana, kuid USA ajakirjandus pühendas neile vähe tähelepanu.

Varsti pärast võistlusi Austraalias ei kuulnud Myersist midagi. Alles hiljem saadi teada, et ta oli kodumaale naasnuna asunud tegevusetult elama isamajja. 15. veebr. 1899. a. suri ta kopsupõletikku, olles ainult 41-aastane. Ta oli sündinud ja surnud ühel ja samal kuupäeval. Alles paar päeva pärast surma tõi „New York Times“ lühikese teate Lon Myersi surmast. Ta oli kõigist unustatud.

Nii arenes läinud sajandi kuulsaima jooksja eluromaan. Tõusnud noorest ametnikust maailma kuulsaimaks jooksjaks, kellele suuri lehekülgi pühendas Ameerika ja Inglismaa spordiajakirjandus, otsustas mees loobuda spordikarjäärist oma kuulsuse tipul, siis aga oli majanduslike murede tõttu uuesti sunnitud ilmuma jooksurajale, kus pühitses veel võimsamaid võite kolmandal mandril, kuid lõpuks langes kopsupõletiku ohvriks ja kõigist mahajäetuna leidis puhkepaiga mullas. Selles eluromaanis tundub siiski rohkem tragöödiat kui rõõmu.

O.-Ü. „ESTO“

TALLINN,

PIKK TÄN. 47, TEL. 444-22

KÕIK SPORDITARBED

täielises valikus soodsate hindadega

KUUST KUUSSE

Eesti meistrivõistlused murdmaajooksus

3 uut meistrit. — Ainsana kaitses tiitlit E. Veetõusme

Eesti tänavused meistrivõistlused murdmaajooksus peeti 5. mail Paides sealse s.s. Järvapogade korraldusel. Kokku startis üle poolesaja jooksja, jagunedes klassidesse vastavalt määrusile. Individuaalselt suutis ainsana kaitsta l.a. omandatud tiitlit E. Veetõusme, seda 5 km algajatele, kõigil teistel distantsidel pärisid tiitlid uued nimed. Meeskonnajooksudes tuli kõigil distantsidel meistriks S.S. Kalev, kuna eelmisel aastal oli noorte klassides võitnud Nõmme ÜENÜ.

S.S. Kalev tuli ka üldvõitjaks, nimelt 59 punktiga. Märkimist väärib ka ÜENÜTO tubli esinemine, nagu seda on 41 p. omandamine. Edasi said punkte: Järvapojad — 15, Nõmme ÜENÜ — 11 ja Sakala — 9 p.

Tulemused olid järgmised:

8 km võistlusklassile: 1. ja Eesti meister A. Kõlml, Sakala, 27.27,0. 2. A. Rammul, ÜENÜTO, 28.35,0. 3. J. Antje, Järvapojad, 29.07,8. 4. E. Rätsep, Kalev. 5. J. Koovik, Kalev. 6. J. Lant, Nõmme ÜENÜ. (Väljaspool võistlust startis l.a. meister A. Anier, tulles teiseks). Meeskonnajooks: 1. ja Eesti meister Kalev (E. Rätsep, J. Koovik, A. Miit) 6 punkti.

5 km algajale: 1. ja Eesti meister E. Veetõusme, Kalev, 17.21,4. 2. M. Roomere, Kalev, 17.34,2. 3. E. Piisang, ÜENÜTO, 17.41,2. 4. A. Kivisild, Sakala. 5. F. Tungal, ÜENÜTO. 6. K. Urban, ÜENÜTO. Meeskonnajooks: 1. ja Eesti meister Kalev (E. Veetõusme, M. Roomere, E. Tuulik) 9 p. 2. ÜENÜTO (E. Piisang, F. Tungal, K. Urban) 12 p. 3. Järvapojad (E. Loide, E. Kala, U. Kriitmaa) 24 p.

3 km noorte A kl.: 1. ja Eesti meister H. Meier, Nõmme ÜENÜ, 11.14,2. 2. K. Agur, Kalev. 3. J. Pütsep, ÜENÜTO. 4. H. Lehtmets, Järvapojad. 5. E. Vink, Kalev. 6. E. Parv, Kalev. Meeskonnajooks: 1. ja Eesti meister Kalev (E. Vink, K. Agur, E. Parv) 11 p. 2. ÜENÜTO (J. Pütsep, U. Veideman, H. Herodes) 16 p. 3. Nõmme ÜENÜ (H. Meier, P. Reinsalu, O. Aberman) 18 p.

3 km noorte B kl.: 1. ja Eesti meister E. Schwalbe, ÜENÜTO, 11.42,2. 2. R. Purre, Kalev. 3. A. Põldoja, Kalev. 4. E. Tombak, ÜENÜTO. 5. V. Luik, Kalev. 6. E. Pärnsalu, ÜENÜTO. Meeskonnajooks: 1. ja Eesti meister Kalev (R. Purre, A. Põldoja, V. Luik) 10 p. 2. ÜENÜTO (E. Schwalbe, E. Tombak, R. Pärnsalu) 11 p. ja 3. Järvapojad (P. Kepp, A. Spungin, K. Vilman) 24 p.

ÜENÜ suurpidustused juunis Kadrioru staadion tuhandete tegelaste ootel

(O. U.) Suured sündmused on Kadrioru staadionil toimunud nagu traditsiooniliselt aastate vältel juunikuus. Ka käesoleva aasta juunikuu päevad — 15. ja 16. juuni — on kujunemas suursündmusteks. Seekord avab Kadrioru staadion oma väravad üle-

maalise Eesti Noorsoo Ühenduse tegevusrühmadele ja loodetavasti ka arvukatele asjahuvilistele. Nimelt toimuvad märgitud ajal ÜENÜ Noorsoopidustused sama organisatsiooni 20-aastase tegevuse tähistamiseks.

Pikemat aega on teostatud nende läbiviimiseks tugevat ettevalmistust, ja kui tuhanded rahvatantsijad-võimlejad jällegi avarale murule valguvad esinemisteks, siis on kahtlematult näha seal mõndagi uut. Eranditult esitatakse nii naiste kui ka meeste poolt seni ettekandmatuid võimlemisharjutusi, sama võib öelda ka enamiku rahvatantsude kohta, kus ei puudu isegi etnograafiliste rühmade esinemine.

Esmakordselt on esindatud tugeval määral koos võimlemisega-rahvatantsuga ka laulukooride ettekanded. Loomulikult ei puudu neil päevil ka konkurentsirikkad spordivõistlused.

Võib tekkida küsimus, kui suurel arvul üks või teine osa on neil peopäevadel esindatud ja milline võiks olla üldine tase. Päevad ise on aga selleks liiga ligidal, et teha ühe või teise osa suhtes ennustusi, sest mõne päeva möödudes võib igaüks vaheamesteta teha oma otsused.

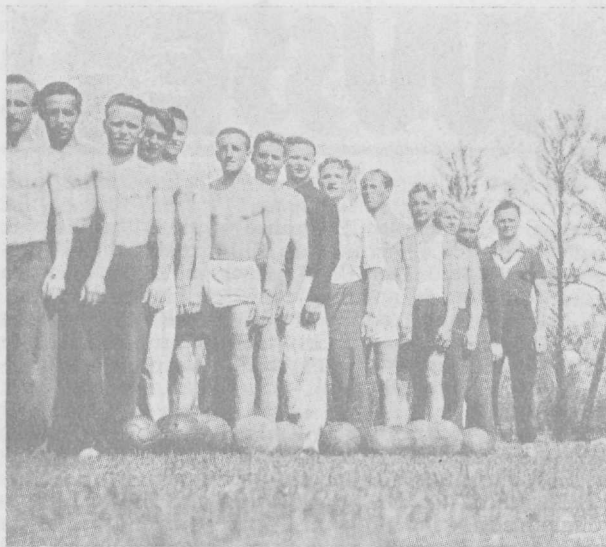
Pole siiski vahest palju märkida mõningaid fakte, mis iseloomustavad selle organisatsiooni ulatust. Nii esimestel kui ka teistel Eesti Mängudel andis ÜENÜ tugeva neljandiku kogu tegelaskonnast. Viimasel laulupeol oli esindatud üle 50 ÜENÜ laulukoori. Üldiselt on aga ÜENÜ organisatsioonis registreeritud 3800 tegevportlast mitmesugustelt spordialadelt. Eriiline elevus on aga ÜENÜ-s kergejõustiku, võrkpalli ja jalgpalli ümber. Rahvatantsijate arv tõuseb 3000-le, seega kaks korda niipalju kui Kadrioru staadion normaalselt võiks rahvatantsijaid mahutada. Võimlejate arvuline suurus nii naiste kui meeste juures ulatub 1000-le. Laulukoori on üle 80 ja üksiklauljate arv tõuseb üle 2500.

Loomulikult ei saa ühtuda pidustustel tegelaste arvud ülaltooduga, sest ikka ja jälle leidub takistusi, miks ühe või teise osakonna esinemisrühmad ei saa välja sõita. — Kuid kahtlematult elab neile — meie vanima ja suurima noorsoo-organisatsiooni — suurüritusile kaasa kõigepealt 350 ÜENÜ osakonna 18.000-ne liikmeskond koos ligi sajatuhandelise inimhulgaga, kes aastate jooksul on käinud ÜENÜ-st läbi ja olnud lühemat või kauemat aega selle organisatsiooni liikmeks. Pole ka kahtlust, et kõigele sellele lisandub terve rida aastailt nooremaid noorsoo-organisatsioone koos spordiorganisatsioonidega, kelledega ÜENÜ on arendanud sõbralikku koostööd pikkade aastate vältel.

Ka seekordsed esinemised peavad tõestama, et ÜENÜ on valvel väga laialdaste hulkade õige arenemise eest ja et ta on valmis koos vastavate keskustega kandma neid raskusi, millised tuleb ületada meie üldise kehalise kasvatuse arenguteedel.

Diplomeeritud jalgpallijuhte Treenerite-hooldajate kursused

(E. S.) Jalgpallitreenerite kaadri soetamiseks on Jalgpalli Liit korraldanud juba mitu aastat jalgpalli treenerite-hooldajate kursusi. Nende eesmärgiks on kasvatada teadlikke ja asjatundlikke jalgpalliõpetajaid igale jalgpalli harrastavale organisatsioonile, esmalt liiduklassile ning A klassile, hiljem ka teistele. Õpetaja iga seltsi juure! — on tuleviku siht.

Jalgpalli treenerite kursusest osavõljad.

Aastate jooksul on jõutud niikaugemale, et peagu kõigil liiduklassi seltsidel on treenerid-hooldajad, välja arvatud Pärnu Kalev. Paljudel A kl. organisatsioonidel on ka oma inimesed, kes on lõpetanud kolme-aastase treenerite-kursuse ja töötavad hea eduga ka seltside noorte juures. Paljudel organisatsioonidel pole aga õnnestunud neid inimesi, kes kursusel on saanud õpetuse ja teadmisi, tööle rakendada. Seda viga saab aga parandada.

Sel aastal peeti kursused 20.—29. maini Tallinnas. Kooli sarjas olid kursused kolmandad ja andsid meile juure neli treenerit, kes lõpetasid kolme-aastase kursuse: Viktor Sõgel, Roderich Eldring, Sergei Roop ja Valfried Kook.

Kaks aastat on kursusel õppinud ja abitreeneriks tunnistatud: Friedrich Karm, Robert Saar, Juho Heinmäe, Alfred Erikson, Erich Erimo, Rudolf Heinaru, Erich Telve ja Elmar Kaup.

Esimest aastat olid kursusel ja tunnistati treeneri kandidaatideks: Ralf Veidemann, Boris Ruus, Arved Süsi, Leo Kaur, Voldemar Tõldallik ja peale eelpool loetletute kuulas esimese kursuse Aksel Meoma.

Kolme-aastase kursuse kestel oli kokku 156 tundi, mis jagunevad õppeainete järgi vastavalt:

1. Jalgpall, praktiline	75 tundi	E. Saar.
" teooria		B. Rein.
2. Võimlemine, praktiline	16 "	E. Idla.
" teooria		K. Üksine.
3. Anatoomia, füsioloogia ja tervishoid	15 "	dr. A. Meerits.
4. Spordipedagoogika	12 "	dr. A. Reimann.
5. Massaaž	12 "	H. Niiler.
6. Jalgpallihoituniku tegevus	10 "	E. Kolmpere.
7. Kiirjooks ja selle treeninguviisid	6 "	E. Saar.
8. Noorte kasvatus	4 "	A. Kolmpere.
9. Organiseerimine	2 "	G. Kalkun.
10. Eesti spordiliikumise juhtimine	2 "	mag. A. Tarem.
11. Jalgpalli Liidu korraldavad määrused	2 "	E. Männik.
		A. Luht.

Selle aja jooksul on püütud kursustasile anda, mis selle lühikese aja jooksul anda võib, ja jalgpalliliit loodab, et need kursused jätkuvad. Treenerite väljaõpe kestab. Võib-olla tulevad väikesed muudatused kursuste pidamise viisis, kuid pidev töö läheb edasi aastast aastasse.

Olümpia või Estonia?

Pinev seis liiduklassi meistri-võistlustel

(A. A.) Jalgpalli hooaeg on seni väldanud peamiselt liiduklassi meistrivõistluste tähe all, mis on neelunud kogu tähelepanu, viimast väga vähe jättes tavalistele sõprusvõistlustele. Liiduklassi võistlused on seejuures rullunud suure bravuuriga, sest pinevuse piitsutus küsimuse ümber, kes võiks tulla meistriks, on olnud tavalisest suurem. Seetõttu on tänava märgitud publiku innukamat osavõttu võistlustest, kes oma silmaga on tahtnud jälgida võimalikke sensatsioonide.

Nende ridade kirjutamise ajaks jäi mängimata veel ainult kaks ringi, s. o. kaheksa matši, kuid ükski ei julge kindel olla meistriküsimuse lahendamisele nii või teisiti. Kindel on üksnes see, et ainsatena omavad lootusi mestripärjale Olümpia ja Estonia, kuna Sport, kes üksvahe oli koguni peafavoriidiks, on langenud. Esimeseks „hauakaevajaks“ Spordile oli ÜENÜTO. Viimane valmistis kevadvooru suurima sensatsiooni 4:1-võiduga Spordi üle ja näis korraks juba hellitavat lootusi liiduklassis püsimiseks. Siiski ei suutnud ta järele aimata Inglise karikavõistluste suurüllatajate, nagu Millwalli ja York City, vägitegusid — võita järjest. Pärast võitu Spordi üle tarvitsenuks tal võita TJK, mis annuks talle head väljavaated, kuid hoolimata 2:0-võiduseisust esimese poolaja lõpuks kaotas ta matši 2:3. Teisena süvendas Spordi väljalangemist meistrikandidaatide hulgast tema vana rivaal Kalev, seda võiduga 1:0.

Nagu öeldud, on praegu ainsateks favoriitideks meistritiitlile Olümpia ja Estonia. Seejuures ei kujune otsustavaks nende omavaheline kohtamine, mis peeti juba esimeses ringis ja mis lõppes värvavateta viigiga, vaid see, kuidas nad võistlevad oma ülejäänud vastastega. Mõlemal on üks matš ees ÜENÜTO-ga, kuna teiseks vastaseks on Olümpial Tallinna Kalev ja Estonial Pärnu Kalev. Seejuures on aga olukord säärane, et kui mõlemad favoriidid võidavad oma mõlemad vastased, tuleb meistriks Olümpia, kelle praegu on üks punkt rohkem. Juhtub aga Olümpia ühe matši viiki mängima, Estonia seejuures aga mõlemad matšid võitma, tuleb mõlema vahel uus matš meistritiitlile. Olümpia olukord on ühe enam-punkti tõttu küll parem, kuid teisest küljest on tal Tallinna Kalevi näol veel võrdlemisi raske takistus ületada. Selle matšiga lõpevad meistrivõistlused ja alles siis on ka selge, kes tuleb meistriks.

Praegune seis enne võistluste jätkumist 14. juunil on järgmine (arvud tähendavad: peetud matše, võite, viike, kaotusi, väravatesuhet ja saavutatud punkte):

1. Olümpia	12	7	4	1	33:13	18
2. Estonia	12	7	3	2	26:15	17
3. Sport	12	5	4	3	32:18	14
4. Esta	12	6	—	6	22:22	12
5. Kalev	12	4	4	4	16:18	12
6. TJK	12	5	2	5	23:27	12
7. ÜENÜTO	12	3	2	7	22:31	8
8. Pärnu Kalev	12	—	3	9	14:44	3

Tabelist nähtub ühtlasi, et ÜENÜTO ja Pärnu Kalev peavad seks korraks liiduklassist lahkuma. Seda imet vist ei juhtu, et näiteks ÜENÜTO võidaks nii Olümpia kui ka Estonia, ja et samal ajal ükski kolmest, kellel praegu on 12 punkti, s. o. Esta, Kalev ja TJK, ei saa enam ühtki punkti juure.

Kalendri kohaselt peavad meistrivõistlused lõppema 30. juunil. Sel puhul võime E. Spordilehe järgmises numbris anda täieliku ülevaate meistrivõistlustest.

Maikuu jooksul peeti rida laskevõistlusi, kus saavutati väikekalibriipüssist laskmises hooaja algusele vaatamata siiski juba varemaid tipp-saavutusi ületavaid tulemusi. Esimesel võistluskuul peeti kaks suurimat laskesündmust, mis haarasid üle riigi kõiki laskesportlasi Eesti Laskurliidu kahest suuremast keskorganisatsioonist, nii ohvitseride ja allohvitseride laskespordi keskuhingu tegevlaskeureid.

Tänavu peeti esmakordselt meie kaader- ja reservohvitseride vahelisi meeskonnavõistlusi püstolist laskmises. Need toimusid kahes osas. Ede-võistlustel startis üle riigi peetud korrespon-

O. Linnaste maailmarekordne raskusheide

A. Kreek esimesel võistlusel kuuli 16.28

(A. A.) Eesti tänavune kergetõustiku-hooaeg on alanud paljutootavalt. Real võistlusil on püstitatud esmaklassilisi tulemusi, mis lubavad eeldada, et käesoleval hooajal võime loota päris hoogsat tõusu paljudel rindeil. Kuna tänavu ühtlasi pühitsetakse Eesti organiseeritud kergetõustiku 20. a. juubelit, millega koos Eesti kergetõustiku sünnist on möödunud 30 aastat, siis kergetõustiklaste uued tublid saavutused oleksid nagu juubelikingiks.

Esimesena üllatas tänavu O. Linnaste. Pärnu staadionil heitis ta raskust (12,5 kg) tublisti üle omaaegse ametliku Eesti rekordi. Tema tagajärjeks märgiti 19.22, kuna rekord on K. Annamaa nimel 17.58-ga. Enam sel alal ametlikke Eesti rekorde ei registreerita, kuid saavutus iseendast on koguni maailmarekordne. Tõsi küll, et raskusheide on ka välismaal vähe harrastatav ala ning 12,5 kg raskusheites pole maailmarekorde registreeritud, kuid sisevõistlustel on selle ala maailmarekordiks jänki I. Folwarshtny 1936. a. New Yorgis saavutatud 17.71, mis on tunduvalt nõrgem Linnaste hiilgavast tulemusest. Skandinaavias on sel alal väljas heidetud üle 18 m. Samadel võistlustel Pärnu staadionil heitis O. Linnaste vasarat 48.50. Lisahetitega tegi ta koguni 53.90, mis on parem Eesti rekordist, kuid muutub väärtusetuks kui väljaspool võistlust saavutatud tagajärg. Võhiklikult on aga osas meie spordipressis selle tagajärjega arvestatud kui täisväärtusliku tulemusega ja jätkuna Eesti vasaraheite rekordid arengutabelis. Igal juhul näib, et O. Linnaste on võimetus tugevasti tõusnud. Nii on ta kettaheites tänavu silmapaistvalt saavutanud 44.45 ja 45.32.

Edasi võib välja tõsta A. Kreegi kuulitõuet 16.28, saavutatuna Tallinna staadionil. Kreek on tänavu esimese eurooplasena küündinud üle 16 m. Hooaja alguse kohta tõugata 16.28 lubab oletada, et veel paremad tulemused on Kreegil alles varus. A. Kolmpere ei pea võimatuks, et Kreek ületab käesoleval suvel eurooparekordi, mis 16.60-ga on sakslase H. Woellke nimel. Kettaheites saavutas Kreek 45.78. A. Mahlstein on tänavu parima margina tõuganud kuuli 14.63.

dentsvõistlustel 290 kaader- ja 210 reservohvitseri. Neil võistlusil olid võidukad reservohvitserid. Meeskonnavõistlustes võistelnud 50-st meeskonnast tuli esikohale Narvas asuva 1. jalaväe rügemendi reservohvitseride seksioon (ROS) 1213,2 punktiga ja teisele kohale sama rügemendi kaaderohvitseride OLÜ 1142,2 p. Individuaalselt tuli võitjaks Petseri politseikonstaabel res.-lt. P. Raiküla 138,7 p., kuna teisele ja kolmandale kohale tulid Narva 1. jal. rüg. reservohvitserid n.-lt. V. Kaasikov ja n.-lt. J. Parts, vastavalt 134,8 ja 134,5 p. Neljandale kohale pääsis üle riigi parima tegevteenistuses oleva ohvitserina võistelnud 290-st laskurist veelgi narvalane -- lt. V. Mikkola (1. jal. rüg. OLÜ) 134,2 p.

Alanud laskehooaja suursündmuseks kujunesid 26. mail Tondi laskeradadel peetud kaader- ja reservohvitseride 20-liikmeliste esindusmeeskondade vahelised koondvõistlused vabariigi presidendi rändauhinna sõjavägede ülemjuhataja kindral J. Laidoneri ja peaminister prof. J. Uluotsa isiklikul juuresviibimisel ja kaasaelamisel.

Esiletõstmist vääriivad meie riigijuhtide sõnavõttud laskevõistlustel. Sõjavägede ülemjuhataja kindral J. Laidoner märkis muuseas: „Ei ole tähtis, milliseid tulemusi näitavad üksikud laskurid, tähtis on, et tõuseks kogu meie laskespordi tase ja et laskesport leiaks üldist arendamist. Teame, et üksikute individuaalsed omadused jäävad tehniliste võimete oluliseks aluseks, kuid laskesport üldiselt arendab tema harrastajate sisemisi võimisi ja füüsilisi omadusi, mis on tähtsad igale juhi kohal tegutsejale. Juht peab suutma end valitseda. Kui laskur ei ole oma närve valitsev ja külmavereline, ei saavuta ta tulemusi. Samad omadused, mis on tähtsad juhile, on tähtsad ka laskurile -- külmaverelisus ja otsustamisvõimelisus igas olukorras.“

Peaminister prof. J. Uluots kõneles: „Seda reaalsust, mida meilt nõuab praegune aeg, teostab sümboliliselt ja tegelikult iga laskur. Iga laskuri otsus ja selle täpne teostamine on sümbolne kogu rahvale. Laskevõistlustel konkreetset teostati seda, mida käesolev aeg nõuab kogu meie rahvalt. Eesmärk, milleks tegutseme ja milleks ka võistlusele kokku tulime, on -- et püsiks Eesti rahvas.“

Vabariigi presidendi rändauhinna püstolist täp- sus-, kauge-, näps- ja kiirlaskmises võitis esmakordselt Ohvitseride Laskespordi Keskuhingu (OLK) meeskond 3699,2 punktiga Reservohvitseride Keskseksiooni 3406,5 punkti vastu. Individuaalselt tuli esikohale kogutulemusega res.-kapt. Sergei Leets (1. jal. rüg. ROS) 215,7 punktiga.

Samal ajal peetud Allohvitseride Laskespordi Keskuhingu (ALK) üleriigilistel ühingutevahelistel korrespondentsvõistlustel väikekalibriipüssist laskmises A. Keperi rändauhinna sarjas võistles 29 ühingu 310 laskuriga. Võistlusel ületati kuus Eesti rekordi, suurmeisteri normi 17 ja erimeistri normi koguni 119 laskurit. Pinevas konkurentsis tuli esikohale meeskonnavõistlustes kolmandat aastat järjest Lahingukooli ALÜ meeskond laskuri keskmise tulemusega 564,9 s., teisele kohale Narvas asuva 1. jal. rüg. ALÜ 564,7 s. ja kolmas oli Tallinnas asuv 10. jal. pat. ALÜ 561,7 silmaga. Individuaalselt tuli esikohale res.-n.-seers. Karl Jürgens (10. jal. pat. ALÜ) 585 (püsti 192, põlvelt 194, lamades 199) s., 2. van.-seers. Joh. Alaväli (1. jal. rüg. ALÜ) 583 s., 3. veebel Aleks. Reinvald (1. jal. rüg. ALÜ) 579 silma.

Neil võistlustel Aleksander Reinvald saavutas esmakordselt maailma laskespordiajaloo väikekalibriipüssist põlvelt-asendist 50-m distantilt 20 lasuga inimvõime maksimaalse tulemuse -- 200 silma võimalikust 200-st! (ER on V. Jaasoni nimel 197 s.).

Arno Poolak.

KOKKUSURUTUD READ

● Saksa-Itaalia 6. rugby-maavõistlus Stuttgartis lõppes itaallaste võiduga 4:0 (4:0). Olgu lisatud, et Euroopas harrastatav rugby on suuresti erinev USA omast, kuna ta ei ole nii toore iseloomuga.

● Itaalia välisminister ja Mussolini väimees krahv Ciano on kirklik golfimängija, nii palju kui selleks annab võimalusi praegune pinev olukord Euroopa sõja- ja diplomaatiarindeil.

● Läänud aasta lõpul surma läbi lahkunud korvpalli leiutaja prof. dr. J. Naismithi kohta kirjutavad USA lehed, et tal polnud Berliini olümpiamängudele tulles isegi pääset korvpalliturniirile. Selle saanud ta alles pärast seda, kui teiste riikide korvpallurid ta ära tunnud ning teatavaks teinud sakslastele. Üksnes tänu sellele palutud teda aukülalisesena avama esimest ametlikku olümpiaturniiri, mis algas Eesti-Prantsuse kohtamisega.

● Hiina parimateks kergejõustiku-rekordideks on saavutused teivahüppes 4.01 (Fu Pao Lo) ja kolmik-hüppes 14.36 (Wang Shih Ling), kuid ühelgi alal pole nende rekord parem Eesti vastavast.

● Budapestis peeti Ungari-Rumeenia järjekordne jalgpalli-maavõistlus, mis 20.000 vaataja ees andis võidu Ungarile 2:0 (0:0). Samal päeval Bukarestis peetud B-maavõistluse võitis Ungari veelgi suuremalt 5:1 (3:1). Zürichis oli samal päeval (19. mail) ettenähtud Šveits-Belgia maavõistlus, mis paisunud sõjategevuse tõttu läänerialal jäi endastmõistagi pidamata.

● Hooaja esimestel kergejõustikuvõistlustel Riias saavutas V. Vitols 3000 m ajaks 8.53,6, A. Tirners 1000 m-is 2.36,3 ja Stendzenieks odavisikes 62.01.

● ÜENÜTO poksimeeskond sooritas mai keskpaiku turnee Leedusse. Kaunases võitis ta 5:3, Vilniuses 6:2 ja tagasiteel poksis Kaunase Makkabiga viiki 4:4. On huvitav lisada, et Everts ei võitnud kukk-kaalus ühtki matši. Kaks korda kaotas ta Lendsinasele, kes on endisi Poola parimaid kärbeskaallasi, ja kolmandal korral juudile Sneidermanasele. Kõik kolm matši võitsid M. Anujan, H. Kanepi ja J. Henno.

● Maailma parimaks sprinteriks näib tänavugi jäävat jänki Clyde Jeffrey. Kalifornias võitis ta 100 jardi 9,4-ga, mida peetakse ametliku maailmarekordi kordamiseks, 100 m 10,4-ga ja 220 jardi 21 sekundiga. C. Jeffrey tõmbas endale esmakordselt tähelepanu 1938. a., millal ta võitis junioride meistri-võistlused 100 m-is. Sellest ajast on tema tõus olnud pidev.

● Veel aprilli lõpul peeti Ameerika sise-kergejõustikuvõistlusi. Välja võib tõsta Minneapolis korraldatud võistlusõhtut, millel startis ka Greg Rice. Viimane jooksis 3000 m-is uue sise-maailmarekordi ajaga 8.19,0. Eelmine vastav rekord kuulus 1938. a. detsembris saavutatuna ungarlasele Miklos Szabole.

● Itaallane Mario Lanzi jooksis hooaja avamisel 400 m 47,8 ja 800 m 1.51,0-ga, mis eeldab, et ta tänavugi on tublis vormis.

● USA korvpallimeistriks tuli Phillips, kes finaalis võitis Denver „Nuggetsi“ 39:36 (16:17). Seitse päeva peetud meistrivõistlustel Denveris startis 50 meeskonda. Missouris korraldatud naiste meistri-võistlustel tuli 26 naiskonna seas võitjaks Little Rock Flyers, alistades finaalis Mashville'i 23:13 (11:8).

● USA meistrivõistlustel poksis startis 173 ruskameest. Esindatud oli isegi Havai. Viimase esindajatest tulid meistriks kärbeskaalus Johnny Manalo ja kergekaalus Paul Matsumoto. Havailased pidid võistlustest osavõtuks reisima üle 20.000 km! Teekonna sooritasid nad lennukil, millel saabus kohale koguni 13 havailast.

● Stanley Andersen tõukas Kalifornias peetud võistlustel kuuli 16.24 ja heitis ketast 46.09. Tõkkejooksja Moore on 120 jardi katnud 23,5-ga.

● Enne sõjategevuse algust Belgias saavutas Jean Chapelle uueks tunnijooksu rekordiks 18.284 m, mis on kõigi aegade kolmeteistkümmes tulemus maailmas ja millest viimasel kolmel aastal on paremat tulemust näidanud ainult ungarlane Chaplar — 1939. a. 18.718 m.

● Kahekordne euroopameister poolraskekaalupoksis itaallane L. Musina on siirdunud elukutseli-seks. Ta valmistus küll suure hoolega Helsingi olümpiamängude vastu, kuid viimaste ärajäämine oli peamiseks tõukeks profiks hakkamiseks. Esimesel matšil profina lõi ta 4. roundil knokki kaas-maalase Basi.

● Uus hea klassi kõrgushüppaja on tekkinud Saksamaal Ludwig Koppenwallneri näol. Läänud aastal oli mehe parimaks tulemuseks 1.83, kuid tänavu saavutas ta esimesel startil kohe 1.93.

● Pan-Ameerika mängud, mida jänkid kavatsesid Helsingi olümpiamängude aseainena korraldada käesoleval aastal, on nüüd otsustatud edasi lükata 1941. aastaks.

● Kui Paavo Nurmi oma hiljutise Ameerika-reisi katkestas ja Taistost lahkus, püüdsid USA lehemehed temalt enne ärasõitu saada intervjuu. Vahepeal võrdlemisi jutukas olnud Nurmi oli aga jälle muutunud „vaikivaks sfinksiks“, kellelt raske oli paarigi lauset välja meelitada. Kui talt küsiti, millega seletada Taisto Mäki lüüasaamisi, vastas ta: „Mina ei tea seda!“ Veidi jutukamalt selgitas ta oma äkilist ärasõitu: „Peaaegu muretsema oma äriasjades eest Helsingis. Soome-Vene konflikti lahenedamine annab võimalusi uuteks lootusteks.“ Küsimusele aga, mida ta arvab Helsingi olümpiamängude ärajäämise kohta, olevat vastuseks tulnud soomekeelne vandesõna, mida jänkid ei mõistnud.

● Rootsi suurjooksja Henry Jonsson sooritas oma debüüdi uue nime all „Kälarne“ mürdmaajooksu võistlustel. Ta kattis 4 km ajaga 11.26,4, lüües Holmquisti, Lindsenit ja K. Anderssoni.

● Eesti ja Läti korvpallimeistrite vahel, kelledeks on teatavasti Tartu ASK ja Riia ASK, peeti Läti ministri ja kõrgeima spordijuhi A. Berzinši auhinna-le kahekordne matš. Võidukaiks osutusid lätlased: Tartus nad võitsid 43:25 (21:11) ja Riias 39:26 (24:13). Kokku saavutas Riia ASK 31 punkti rohkem (82:51).

● Esimene sõjaaegne maahoki-maavõistlus, peetuna 13. mail Budapestis Saksa ja Ungari vahel, lõppes viigiga 1:1. Nimetatud riikide vahel oli see maahokis üldse teine maavõistlus. Ka esimene, peetuna 1938 samuti Budapestis, lõppes viigiga — 0:0.

● Lõuna-Ameerika meistrivõistlustel poksis tuli üldvõitjaks Argentiina, kes saavutas meistritiitlid kuues kaalus. Ülejäänud kaks kaalu võitsid Tšiili ja Uruguai.

A/S. „TELLISKIVI TEHASED“

TALLINNAS,

TATARI 21^B

TEL. 436-47

VILJANDI LIKÖÖRI- JA VEINIVABRIKUTE O.-Ü.

„ALKO“

VEINID,
VAHUVEINID,
KONJAKID,
NAPSID JA
LIKÖÖRID

Esindus ja ladu:

A.-S. „Kaubamaja Estika“

T a l l i n n a s

Spordiorganisatsioonidele

igasuguseid trükiteid

kiirelt ja korralikult

v a l m i s t a b

O/ü. „NOOL'e“

trükikoda

Tallinn, Kreutzwaldi 2

Telef. 321-01

SAMA

MIS VÕITJA
SPORDIVÄLJAL

ON

„PÄEVALEHT“

LEHTEDE HULGAS

VÄRSKEIMAIK TEATEID NII
SISE- KUI VÄLISMAASPORDIST
JA SPORDISÜNDMUSTEST

„LASTE RÕÕM“

ON IGA LAPSE SÕBER